

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL

Montaner, núm. 22. ♦ Número solt, 25 cts.; -l'any 10 ptes.; trim. 3 ptes. - Estranger, 15 ptes. l'any.

Any VIII

Barcelona 7 Març de 1914

Núm. 331

SUMARI

Ara i sempre, per PAU BARNILS.

Vides. A *En Ramon Rucabado*, per JOSEP LLEONART. (Acabament).

«Del Escorial», per RAFAEL BENET VANCELLS.

De l'eficàcia educadora de l'acció, per ALBERT SANS I FARGAS.

El Revisor. - Comèdia en cinc actes de Nicolai V. Gogol. (Trad. C. R. B.) (Acabament).

El mestre Pedrell, «La Celestina» i la crítica, per J. FORNELL.

De Teatre català. - «Patria» d'en Pous i Pagés, per J. FARRAN I MAYORAL.

En Cambó i les actuals eleccions. Discurs de presentació de candidats a la Lliga. - Discurs del meeting.

Càtedra de la Llengua Catalana.

De la premsa

Gross-Barcelona. - La gran Urbs Mediterrània del pervindre, per JOSEP MALUQUER NICOLAU.

La apoteosis, per EMILIO JUNOY.

En espera d'un treball de col·laboració, els materials sobre

Xenius a Madrid

s'ajornen pel número pròxim, en el qual se'ls reservarà espai preferent.

Acaba de sortir

AUQUES I VENTALLS

per JOSEP CARNER

Preu: 5 pessetes

Dipòsit: Lluís Gili, Claris, 82

Ara i sempre

Té raó En Sans i Buigas quan proclama des d'aquestes planes el significat purament catalanista de les eleccions presents. Ell pot parlar ben alt en nom d'aquella joventut sedent d'ideal que s'aplegava al voltant de la bandera catalana tot just acabat de bastir el patriòtic redós de la «Lliga Regionalista». Igualment hauria pogut parlar un altre en representació d'aquells que podríem anomenar pre-regionalistes que en aplecs familiars, en ostentoses Assemblees, o en romiatges pintorescos predicaven la «bona nova» amb una mica de fervor romàntic i amb un bon seny de patriota, amb una fraseologia d'arruixat, però amb el cor palpitant d'una vibració nova i ben distinta.

O! com els hem recordat aquells exaltats d'un altre temps, davant les decepcions que ha anat sofrint la bandera catalana per part dels qui parlaven d'alçar-la drete i sola; i com l'hem evocat l'il·luminisme d'aquells antics catalanistes, alguns dels quals menyspreant l'evolució natural de les idees, (evolució, mot d'ordre dels traidors!) guaitaren de mal ull l'actuació política de la «Lliga», i trobat el truc de la República per enfortir el patriotisme llur, s'amistançaren successivament amb aquella democràtica senyora, amb el candor d'un federalisme anacrònic, amb la «Conjunció» madrilenya, per caure finalment en el sí de la «Casa del Pueblo», tomba definitiva d'un nacionalisme radical, que de tant radical, s'ha quedat essent radical i a punt de no ésser més nacionalista.

Certament, com diu l'articulista de CATALUNYA esmentat abans, el significat d'aquestes eleccions és el d'un nou alçament de Solidaritat Catalana, mes en aquesta nova Solidaritat ¿s'hi trobaran tots els qui tenen títols per trobar-s'hi? ¿Vol el destí que formin una minoria, grossa i ampla però, els nacionalistes de dits i de fets? S'ha de reduir a un residu de garbell l'estol dels qui no ad-

metem qüestions previes per l'amor a Catalunya? Sols podrem contestar plenament a aquestes preguntes quan sapiguem si aquesta ombra d'esquerra catalana que projecten unes quantes juntes de cassino amb un capitost de posaitreu damunt la petita burgesia de Barcelona, s'ha deixat caure en braços d'En Lerroux amb un gest desesperat qui corre al suïcidí, o si en aquesta cursa a l'abisme d'algún senzill pescador d'actes, els trànsfuges de la «Lliga», els inquietats de la vegetativa «Unió Catalanista» i els austers nacionalistes republicans de nou encuny, deixaràn el mantell de que cobreix la llur natura de catalans a la mà d'un leader, que de tant avergonyit—no se sab si de dir-se nacionalista o de fer de republicà radical—apenas se llama Pedro.

Sigui com sigui,—i tot plorant la desfeta d'aquesta esquerra que anunciava triomfar de la reacció i del radicalisme, i que avui el radicalisme s'acaba d'empassar amb un gest d'imperialisme decrepit,—alegrem-nos que s'aclareixi la situació política amb el fet del contuberni republicà.

I esperem.

Esperem amb la serenitat, a prova de convulsions, amb què l'Escola de la Lliga ens ensenya a veure venir els esdeveniments, com se va engruixint el nucli d'amants de la nostra terra, sense aditaments de caràcter previ, aquest nucli que envolta la bandera plantada al bell cor de Catalunya per al nostre honor i dignitat, ben alta i ben drete; tant alta i tant drete com s'arborà a Manresa, tant alta i tant drete com l'arbora tota hora la «Lliga Regionalista», tant alta i tant drete com és la nostra senyera d'aquestes eleccions, tant alta, tant drete i tant acompanyada de tota llei i tots matíços de dignes sentiments humans, com la voldríem veure ara i sempre, amb tots els fills de Catalunya a son redós, senyora i mestressa nostra.

PAU BARNILS

VIDES

A En Ramon Rucabado

(Acabament)

Mes, revisant ara el balanç de les virtuts i falliments de Miquel-Angel, tenim de dir que amb ell és aventurat el des- triar posant les unes en un munt i en un altre munt els falliments. Perxò ens cal tornar endarrera per fer notar, no diré cap falliment decidit contra una virtut, sinó una manca d'economia en usar de la virtut, que d'aquesta el fa caure en la mania. Ja veiérem com era sobri, i com, de la mateixa manera que sofria ell i estalviava sofriment als altres, també vivia ell austerament, tot sent ric, i sols pels altres era generós. Ho posàvem com a màxima fonamental al mostrar les virtuts caritatives que's congriaven en la celda del seu esperit recatat. Però, a hores, malgrat la seva grandesa i potser afeixugat d'ella, traspasava el pas que per la humana feblesa hi và de la recatada austeritat a la desconfiança esquerpa i queia en una mena d'esperverament, que de totes maneres ja n'hi havia precedents a la seva família. Vull dir que Miquel-Angel visqué atormentat a hores per la mania que era pobre o s'en tornava sense remei, fins arribar-s'ho a creure, i queixant-se en alguna carta de la seva miseria, de que està mancat de tot.

D'això al descuit del seu propi còs no hi havia gaire bell troç, i Miquel-Angel hi caigué vivint a temporades amb poca condícia, dormint nits arreu sense despullar-se i calçat, menyspreant la higiene i netedat, decaient de la virtut en el descuit com del recatament queia en la esquerpesa.

¿Era un fenomen de la engelosida congestió genial, la mateixa que sense ell poder-hi fer més el negava en la admiració de mèrits i perfeccions humans amb una mena d' enamorament exaltat? ¿La pura grandesa feta d'armonies de força, de bondat i de contentament en quin home escullit l'anirem a cercar? ¿No és encara la grandesa més positiva en l'home el desig? Doncs callem de reptar a Miquel-Angel, perquè potser fins això que ens sembla en ell idolatria per lo humà era una manera dolorosa de cercar una vida més alta. I callem sobretot després de veure les virtuts caritatives i sofertes que ell treia amb esforç del món feridor, que no era el seu món, no, amic Rucabado, i de la seva propia carn on habitava el geni brau.

I jo mateix en els meus comentaris, què he pogut fer sinó escalfar al foc

d'una vida d'home uns anhels de millor vida encara?

Inventariar les realitats de la existència de Miquel-Angel amb exactitut, sí; encantar-me en la exemplaritat que en resplendeix, però també inflamar-me en un anhel de deslliurança pel que no cabia en ell i trobo desitjable. No podia mirar-me'l com a una peça dramàtica a Miquel-Angel, sinó com a un germà de la meva carn.

Perxò, sense amagar res de la seva vida, n'he volat a fóra a voltes, què dic?... m'ha semblat poder-lo deslliurar, no més que de parlar-ne, del què jo he sentit com les seves càrregues i les seves ombres. I veient-lo privat d'assaborir el gaudi de la terra i del tracte simpàtic amb els homes l'he desitjat més feliç, i veient-lo gran artista l'he desitjat gairebé un angel, sense pensar que volent-li donar la pau potser li hauria tret la grandesa que'l fa ovirador. I veient-les seves bondats hauria volgut treure-li ço que per assolir l'exercici d'elles havia de recremar-se.

Aquest plany de ço que no pot ser, car el geni devia portar-se l'ombra i el patir, aquest palpít que's feia en mí de tenir al davant els tristos caients que se'ns assemblen i, amb la seva visió, un anhel cap a la gran pau que'ns fa dalir, això és, la biografia que jo he intentat.

I vos no sabeu, amic Rucabado, el que he arribat a viure jo dins la vida de Buonaroti. I ara, acabats de transcriure aquí uns fragments dels comentaris que d'ella tinc fets, veieu si plè com estava de les idees que hi presideixen no tenia raó al venir-vos a dir en el primer d'aquesta serie d'articles que estimava més Miquel Angel com un racer en mig del voluble

renaixement italià en la seva darrera jornada i un cor-ferit del seu aire que no pas com un retrat d'ell.

Altrament, ja haureu endevinat també quin és el meu concepte de la bona grandesa de Miquel-Angel i el perquè no em reconciliaré fàcilment amb aquella força elemental i desorientadora que hagué nom Benvenuto Cellini, estargit de la visió dramàtica de la seva voluble edat.

La grandesa vital de Miquel-Angel no ens espaordeix, sinó que ens aconsola, fins en les seves hores de mala mar, perquè la veiem continguda dins la llei de gracia. Hi ha una pau cristiana fins en la consideració de les seves lluites i febleses.

Al capdevall de la llista dels varis exercicis d'art que professà cada un, damunt la llosana que tanca les seves despulles, podríem posar-hi tant per l'un com per l'altre aquella inscripció final senyalant la professió definitiva davant l'Infinit: HOMO TAMEN. Però, aquest qualificatiu aplicable a ambdós quin noble sentit no em pren aplicat a Miquel-Angel? I en canvi quina paorosa evocació no ens porta sota la llista dels altres mèrits professionals de Benvenuto Cellini?

Es això quelcòm del que volia dir-vos, amic Rucabado, en el primer número d'aquest any de CATALUNYA, prenent peu d'uns articles que vos hi publicàreu com a comentari de la obra de Pastor sobre els Sants Pares del Renaixement, exposant algunes idees a les que sense veure més, va aferrar-se el meu sentit perquè em trobaren plè d'un sentiment contrari envers certs fets vitals que en els meus comentaris a la humanitat de Miquel-Angel podeu haver vist cap aon s'encamina.

JOSEP LLEONART

RON BACARDI

Fàbrica Barcelonesa de Celuloide, Goma i Aposits

CENTRAL:
Fontanella, 20



SUCURSAL:
Ronda de Sant Pere, 12

FABRICA: Font honrada, 3

Jogueteria, Tocado i objectes de celuloide. ■ Ortopedia, Higiene i articles de goma. ■ Cotons, glases, venes i sabons antiseptics.

Enviem catalegs als compradors al en gros

TUSELL GERMANS - Barcelona

Del Escorial

«A mí una pobrecilla
mesa, de amable paz bien abastada
me basta».

FRAY LUIS DE LEÓN »

Veusaquí quelcom de senzill i gran, quelcom de sintètic, quelcom d'etern, de definitiu. Jo no sé perquè la bellesa d'aquests murs i d'aquestes cúpules i teulats i la simetria de les llurs finestres incontables, i la severitat de les línies llurs, dona de primer anduvi una certa faisó de vèrtig, com el que dona a l'idea sobrevinguda de la mort entrant alada i sense róssec en vostre juí. Déu meu, què és aquesta quietut del lloc, aquesta tràgica desolació de la serra, aquesta grandiositat humil, aquesta olor d'horta i de parc ombriu que tot això exhala. Ens trobem enfront d'un tot orgànic, d'una arquitectura pel lloc i d'un lloc per l'arquitectura. Jamai el ritme s'havia succeït d'una faisó tant universal; aquí tot és ponderat, la serra amb el monestir i el monestir amb la plana, aquí la unitat es manifesta; una sola línia tot ho armonitza. Això és bell i senzill com un quadrat, però té al ensens quelcom de torbador com ço que resta mancat de definició, com l'infinit.

Enfront d'aquesta arquitectura, tot proporció, tot càlcul, tot construcció, tot limitació, senti aquella tremolor, aquell balbuçig propi de l'limitat, propi de lo romàntic, i deu ésser degut a que sota aquesta carcassa de línies clàssiques deu haver-hi esclavitzada la torbadora torrentada de sang i passió i de voluntat, tant propia del poble i del rei que alça aquestes parets. Davant per davant d'aquesta arquitectura jo atalaio l'impressió que deu produir la grandiositat geomètrica de les piràmides, coscos concrets, però que deuen espardir com l'idea d'eternitat.

Que hi fa que les formes geomètriques, clares, precises, siguin les que governin en aquest lloc sinó han sigut manejades per esperits senzills i equilibrats? La orientalitat obscura del ibero-celta és l'esperit que alena devall aquesta fingida llatinitat. Les línies no's trenquen a l'impuls d'aquesta força vital, perquè són prou fortes i prou tivant, però d'això la gracia se'n ressent.

L'home rústec, l'home de les amples espatlles i del còs rectangular i de la testa proporcionalment petita i del rostre de faccions explícites, poc modelades, ha parlat quasi amb la mateixa veu, nua d'ironia, de quant encara no havia sofert la benefactora influencia del Imperi. És la Espanya Cantàbrica, la primitiva, la que reviu avui en el geni formidable

del gran D. Miguel de Unamuno, la que dictà llavors la faisó de càlcul per a donar la gran harmonia d'aquesta mole hieràtica. Felip II, geni obscur, solitari i meditatiu, asceta inflexible, fou l'esperit rectilini d'allavors; el gran Unamuno d'allavors. El seu Renaixement, el Renaixement de Juan de Toledo i Juan de Herrera, és altrament que el de un Paladio, o que el dels arquitectes de Versalles. Aquí les fórmules gregues i romanes són aparentment clàssiques, car d'una faisó subterrània s'hi revoltent totes les passions d'una raça noblement aixuta. Devall les fórmules constructives del Renaixement de l'Italia del Seny i de la Gracia—potser més de la Gracia que del Seny—hi forceja i les deforma, la cantelluda expressió ibèrica.

Felipe II—així, a la manera llur—se recullí al centre de l'Iberia, i al redós de les serres del Guadarrama altívol, amb la fervor de tot el poble, manà alçar un temple, un monestir i un palau. I heusaquí que el temple s'alça imponent i majestuós com un palau i el palau a son redós amb una severa humilitat monacal. Aquesta elegant pobresa del gest d'un rei devallant a monjo, té en son pregon quelcom de la magnificència religiosa dels emperadors orientals. L'esperit que governa l'ànima castellana, és parell al del gran rei; és el misticisme-hidalgo, aristocràtic, que inflamà la Santa d'Avila i son company d'apostolat Sant Joan de la Creu i també el docte Fray Luis de León, qui cantava un dia per ell animat

A mí una pobrecilla
mesa, de amable paz bien abastada
me basta.

Heusaquí, en aquests versos meravellosos, sintetitzada la ideologia dels grans homes de Castella. Però jo no sé fins a quin punt és amable o torbadora la pau d'aquesta vostra «pobrecilla mesa», jo sols vos puc dir que al penetrar en la cambra reial l'emoció que rebí fou de guisa tant inquietant—mundà de mí!—que ni les clarors suavíssimes de la finestra conventual que dona a l'horta, apaibagaren mon esperit, que dessorat anyorava les sales rectorals de les nostres ruralies, per cert bon xic més amables—al menys objectivament—que aquestes inexornades parets, pobrement blanquejades com les d'una celda i solament en elles la negror de qualques iconos religiosos. Encara en un recó, el llit del rei, que vos recorda la seva crudel i edificant agonía, després, enfront de l'arcova la llibreria humil, i en bon

ordre al entorn ben poques, tristes cadires. Veusaquí l'humil mobiliari de una cambra regia, això i una bola del món—veieu l'emperador—i un silló de couro—ara vuit—prop la finestra conventual que dona al horta clarors suavíssimes.

Déu meu, s'ha d'haver vist això, per comprendre com la cambra del rei Felip, és el cor de l'Escorial; és la quinta essencia de l'austeritat—d'aquesta austeritat paradoxal, voluptuosa—d'aquest bell Monastir, però lo altre d'ell és animat del mateix esperit. Mireu, les immòbils parets—veient això es comprén la raó del adjectiu—sens una solució de continuïtat s'aixequen davant la vasta plaça rectangular, tancada per uns grans coscos d'edifici germans del Monastir i després, darrera, les negres i agudes teulades de piçarra amb sa septentrional finestra-boardilla, les altes serres que es mengen el cel. La simetria segueix allà on els ulls la demanen, i les grans parets són regularment foradades per rengleres incontables de finestres meravellosament calculades les relacions d'ordre de col·locació i de dimensió en sí i entre sí. I tant sols la proporció grandiosa, i la línia dolcíssima de la cúpula del cimbori, suavitzant la adusta fermesa de la enorme i ponderada mole.

Heusaquí com de les grans invasions, que deixaren llur petja en la península, la ibero-celta hi té, en la obra de S. Llorenç, la veu més segura; car les fórmules del Renaixement són despòticament governades per l'esperit d'aquella primera civilització. No és l'Andalusia, filla dels àrabs, la de la graciosa irreflexió, no és tampoc la Nova Castella, germana d'aquella en lirisme i filigrana, la que parla per boca d'aquesta immensa i torbadora mole; és la Vella Castella, la Espanya septentrional. De vegades, les influències àrabs i llatines, foren, però no del tot; no eliminaren la primitiva força de la raça, que resta pesant i amagada com un pòsit, però que ix a la periferia tant bon punt se li presenta propicia la ocasió. I és llavors quant tota nova fórmula importada resta deformada del matç local. Aquesta deformació de les imperials dictadures que han donat de tard en tard alguns pobles escullits, aquesta rebel·lió de la sang i el geni de les races per tot allò, que no és la sang ni el geni de la raça, enlloc com en l'Escorial hi és tant explícit. Beneít l'imperialisme llatí que encara avui ens governa, i que per molts anys! car d'ell ens en pervingué a tots, una ductilitat i graciosa postura, malgrat la sang i el geni nacionals forcegin per eixir a la superfície. Geni i sang de races poc perfectes per a arribar a dictar una norma al món o a part

d'aquest. Però també beneït aquest matí local si sab tancar-se, renunciant temporalment a la creació absoluta, per la qual solament s'és capaç després de una integral educació, d'una disciplina sempre feconda en moralitat i en bones formes. En aquesta obra de la monarquia dels Austries, en aquest palau, temple i monestir, el geni de Castella s'ha limitat a deformar les estructures clàssiques, però d'aquesta limitació ens n'ha pervingut aquest bell exemplar

que, havent-se d'incloure amb les obres producte del Renaixement, hi parla amb una veu tant seva, però per sort de la renúncia, tant discreta, que emociona com pugui fer-ho una obra del més pur estil.

RAFEL BENET VANCELLS

El millor **Cafè** és el torrefacte de **La estrella**.—Carme (Davant de Betlem).

a arribar-hi; especificant i concretant més, si venç tots els obstacles exteriors i principalment els interiors, qui són les propies passions i tendències desordenades, i sab escullir els més rectes camins.

Advertim que el qui té una aspiració verdadera, és que ja porta una gran força en ell, és que aquella aspiració és ja una conseqüència d'una educació i riquesa d'energia de caràcter. El qui *aspira* és que ja té consciència del propi valor.

Aclarim això, criticant al ensems la teoria de Burge, qui afirma, en el seu llibre «Psicologia individual i social», que les races humanes, qui aspiren més, són les més superiors i que ho són precisament per ser major aquesta aspiració, i fins arriba a formular que «l'home és superior als altres animals, perquè aspira, i ells no aspiren encara».

Se veu clara l'inversió de termes en aquestes preposicions causals. L'home —i parlem ara en l'hipòtesi que no tingués cap diferència essencial amb els animals primates i sols d'ells se diferenciés en la qualitat de ses facultats, com Burge vol suposar,— no és superior a aquests animals perquè aspira al infinit, sinó que aspira precisament perquè és superior a ells. Igualment les races superiors de l'Humanitat tenen una més alta aspiració per ço com són superiors, perquè tenen una superior cultura i educació, perquè tenen per l'educació activa en un medi de civilització despertades, desenrotllades i afinades, totes aquelles activitats humanes qui rauen encara més o menys dormides en el fons de l'ànima de altres races, i tenen educades les tendències i instints barbres, qui són en aquelles races poderosos i sens educació.

Cal senyalar, doncs, el precís valor d'aquesta afirmació *voler és poder*. Quan aquest voler és aspiració és una força, millor, és senyal i conseqüència d'una força poderosa, qui és efecte d'una anterior educació.

Però n'hi hà una altra categoria de *valer*, qui no arriba a ser aspiració. Preguntem, sinó, a un senzill i inculte bascaix si voldria ésser un Guimerà, un Salmerón, un Pearson o bé un Gallo o Belmonte, i ens dirà: — ja ho crec que ho voldria!

Es a dir ho voldria, ho vol, però no aspira a tant, aquest voler no és una aspiració, i no té cap força — Què significa *aspiració* sinó la forta direcció de les forces internes volitives envers cap un fi com si tot l'esperit en força volitiva tendís cap a ell? Doncs bé, aquest estat intern no's consegueix per un acte arbitrari del franc voler, no som tant amos nosaltres d'exaltar i fer convergir totes les forces del nostre esperit cap a una aspiració, sinó que això és efecte d'una educació anterior o bé d'una acció qui

De l'eficàcia educadora de l'acció

II

L'Acció—i entenc per aquest mot l'activitat nostra ordenada vers un fi—desperta en nosaltres el sentiment de responsabilitat, qui ens eleva i dignifica en la nostra categoria d'home. Això és el que senyalava l'altre dia.

Moltes altres afirmacions podrien fer-se sobre l'eficàcia de l'educació activa i senyalar moltes altres conseqüències de ço que s'ha dit anteriorment. Avui, en gràcia a la gran importància d'aital doctrina, ens atrevirem a traçar-ne alguns perfils més.

L'educació activa en el nen, i també en nosaltres, desperta el sentiment de responsabilitat; desenrotlla, enforteix i socialitza els instints i tendències ja hereditaries, ja de temperament; aixampla, eleva i afina nostres facultats i sentits; desperta en el fons de nostre esperit nous ressorts d'energia i emoció; ens obliga i ens ensenya a investigar damunt la viva i riquíssima realitat de les coses i dels fenòmens i entre les idees que altres han formulades, ensinistrant-nos al ensems a assimilar-nos i a aprofitar per a l'obra nostra tot ço que sigui assimilable, i a obrar segons llei i mètode i amb constància i eficàcia; ens omple de santa satisfacció i alegria, acostumant-nos a fruir santament de les coses i de nostra activitat. I, finalment, ens fa conscients del nostre poder, desperta la confiança en nosaltres mateixos i refloueix en nosaltres aquell optimisme clar i obert, que és com el somriure olímpic de la nostra ànima. I adverteixi's que aquesta confiança tampoc pot degenerar en estulta superbia, car la propia experiència en la nostra educació activa prou ens mostra com hem utilitzat per a les nostres obres l'esforç agè, de quanta necessitat ens és l'ajuda i cooperació d'altri, i de quants defectes ens hem corregit i ens hem de corregir encara, de manera que no resta marge per la vanitat i estultesa d'on pugui sorgir la superbia, sinó que, no sols la tolerància, més àdhuc l'esti-

mació al valor dels demés homes arrela fundament.

Vetaquí resumida aquesta doctrina de l'eficàcia educadora d'acció. Cada un d'aquests punts se presta bellament a llargues i profitoses disertacions, però avui breument sols discorrerem sobre aquest punt del optimisme, fruit d'aquesta educació activa.

* * *

No demostraré aquest punt, car fora feina sobrera: és prou evident que resta de tot ço que s'ha dit fins aquí. Però el posaré en contacte amb altres teories, qui al fons versen sobre això mateix, i d'aquesta comparança veurém com en sortirà més polit, més clar, més esplendent.

L'optimisme és un fet dins el nostre renaixement, i ell clareja dins els cants dels nostres poetes i ell impulsa i anima tots els nostres homes constructius. Però al costat del optimisme, fruit de la consciència del propi valer, de l'experiència del propi treball, n'hi ha un altre de optimisme, qui sembla més instintiu, millor dit, hi ha altres esperits optimistes, principalment adolescents de la primera volada i romàntics qui no han baixat encara de les regions de llur ideal a la bella realitat, qui es figuren que per assolir llurs fins somniats els basta sols el *voler-los* assolir.

Hom ha dit: *voler és poder, la voluntat tot ho pot, la voluntat és l'home*, i altres aforismes per aquest istil, i s'ha cregut del tot exactes aquestes afirmacions.

Voler és poder, és veritat aquest aforisme? És veritat que quan aquest voler és una verdadera *aspiració*, forta i constant, quan és conseqüència de la riquesa d'una ànima, és una gran força, car aixís que'l jove adolescent, per exemple, abandonat per una humana ambició de glòria o de profit, sent aquella aspiració, és que dintre la seva ànima s'eleven poderoses energies, i aquestes energies el portaran al terme somniat, si posa tots els medis d'activitat, si utilitza l'*acció constant* per

ha despertades forces ocultes qui tendeixen vers allí.

Fixem-nos en l'exemple d'abans. Suposem aquell bastaix que visqui i treballi en una granja on se crien braus pel to-reig, i que degut al seu treball se despertin en ell els instints i ganes de lluitar amb braus, i que n'aprenqui les manyes per a fer-ho; allavors fóra fàcil que'l voler ser torero se convertís en aspiració i que aquest voler, ajudat per les circumstàncies i la constància, arribés a ser poder.

Es que hi ha volers que no són aspiracions, i l'aspiració verdadera, forta i constant, no la fem nosaltres per un impuls arbitrari de voluntat. Tothom ho vol ser el millor, però que pocs són els qui hi aspiren!

Siguem, doncs, optimistes, però no despertem esperances il·lusories en una fantàstica força d'un impuls de voluntat, força qui no existeix o no és tal com s'exagera, i advertim amb Payot que una cosa és la voluntat i l'altra és el caràcter. El caràcter sí que és l'home, el caràcter fort sí que ho pot tot, l'aspiració seva sí que és poder, o està en vies d'arribar-hi. De volers tothom en té, i fins en un moment donat hom farà una resolució enèrgica de voluntat... Que no es complirà segurament, però el caràcter és la resultant d'un llarg treball d'educació i auto-educació, d'educació de totes les nostres facultats, tendències i instints; el resultat d'un cúmul d'hàbits qui sols amb una educació activa poden aconseguir-se ben ràpidament.

Fem caràcters, doncs, i prescindim de mètodes, fórmules a manera de receptes, claus misterioses per descobrir els secrets d'enfortir i educar la voluntat, que tot això serà molt inginyós, però de zero eficàcia. És un xic més costós, més llarg i més bell el fer un caràcter, el guanyar la glòria del cel.

ALBERT SANS i FARGAS

El Revisor

Comèdia en cinc actes, de Nicolai V. Gogol

(Acabament)

ESCENA VIII

Els mateixos. El Cap de correus entra corrents amb una carta dessegellada a la mà.

CAP DE CORREUS.—Una meravellosa història, senyors! El funcionari que prenfem per un revisor, no és cap revisor.

TOTS.—Què, cap revisor?

CAP DE CORREUS.—Rès menys que revisor,—ho he sabut per aquesta carta.

BATLLE.—Què, què diu? Per quina carta?

CAP DE CORREUS.—Sí, per una carta d'ell mateix. Vetaquí que em porten una carta a correus. Jo que miro l'adreça i que hi veig: «carrer del Correu». Una mica més i m'esvaeixo de la commoció. «Té—jo que penso,—de segur que ha trobat algún desordre dins la secció de correus i ara cuita a informar-ne el govern.» Jo que l'agafo i dessegello.

BATLLE.—Eh? I com...?

CAP DE CORREUS.—Ni jo mateix ho sé. Ha estat una força sobrenatural. Ja cridava el correu per cursar la carta amb un exprés, però m'ha assaltat una curiositat com mai de igual n'hagués sentida. No puc, no puc, sento que no puc! M'arrocega senzillament, m'arrocega! Dins una orella com si oís: «Ei, no dessegellis, no dessegellis, t'escaparan com una gallina»; i dins l'altra orella com si un dimoni m'hi mormolés: «Dessegella, dessegella, dessegella!» I quan jo tocava la cera del segell,—un foc em corria pels membres, i quan jo dessegellava—sentia gelor, veritable gelor. Les mans em tremolaven, i tot era una boira al davant dels meus ulls.

BATLLE.—Però com us heu permès dessegellar la carta de un personatge tant autoritzat?

CAP DE CORREUS.—Aquesta és la cosa, que ni és autoritzat ni és personatge.

BATLLE.—Doncs què és segons la vostra opinió?

CAP DE CORREUS.—Ni una cosa ni l'altra; el diable ho sab, què!

BATLLE (*enfellonint-se*).—Com, ni una cosa

ni l'altra? Com goseu dir d'ell ni una cosa ni l'altra i encara i tot el diable ho sab què? Us faré engarjolar...

CAP DE CORREUS.—Qui? Vos?

BATLLE.—Sí, jo!

CAP DE CORREUS.—Ja, ja, les mans massa no us hi arriben.

BATLLE.—Sabeu que es casa amb la meua filla, que jo mateix seré una dignitat, que us empaquetaré dret a la Sibèria?

CAP DE CORREUS.—Oho, Anton Antonovitz! Què us empatolieu de la Sibèria? La Sibèria és lluny. Més m'estimo llegir-vos, senyors! Em permeteu llegir el bitlletet?

TOTS.—Llegiu, llegiu!

CAP DE CORREUS (*llegeix*).—«Cuito a fer-te assaber, caríssim Triapitzkin, les meravelloses històries qui aquí em passen. Pel camí vaig ser de tot en tot desembutxacat de un capità de infanteria, talment, que el fondista ja volia engabiar-me dins la presó; quan de sobte, per la meua fesomia petersburguesa i el meu habillament, tota la ciutat em va pendre per uu governador general. I ara m'hostatjo a càl Batlle, m'hi faig la gran vida, li festejo il·limitadament la dona i la filla; només encara no m'he decidit, per quina començaré,—penso començar per la mare, perquè em sembla que ella està posada a totes les complacències. Recordes, quan patíem misèria els dos plegats, i dinàvem per friponeries, i com una vegada el confiter em va agafar pel coll pels pastigós que me li havia menjat a compte de les rentes del rei d'Anglaterra? Doncs ara és tot una altra cosa. Tots me donen a manlleu tot el que jo vull. Són uns terribles originals! T'hi moriries de riure. Jo sé, que de tant en tant escrius articlets,—inquibeix-los dins la teua literatura. De primer: el Batlle—pec, com una somera vella...»

BATLLE.—No pot ser! Això no ho diu!

CAP DE CORREUS (*mostrant-li la carta*).—Llegiu Vos mateix.

BATLLE (*llegeix*).—«Pec, com una somera vella.»—No pot ser! Això ho heu escrit Vos mateix!

CAP DE CORREUS.—I perquè ho escriuria jo?

CURADOR DE L'HOSPITAL.—Llegiu!

Editorial Ibèrica, Passeig de Gràcia, 62-BARCELONA

Obres completes

de l'Il·l. m. Sr. Dr.

D. Josep Torras i Bages

Bisbe de Vich

Vuit grans volums de 400 a 500 planes cada un, amb paper luxós i refinadíssima impressió

Preu de l'obra:

Per subscripció, pagament a la bestreta

Rústega Ptes. 35
Tela 45

Acabat el temps de la subscripció l'obra valdrà

Rústega Ptes. 45
Tela » 50

INSPECTOR D'ESCOLS.—Llegiu!
CAP DE CORREUS (continua llegint).—«El Batlle—pec, com una somera vella.»

BATLLE.—Oh, el diable l'emporti! Perquè ho ha de repetir! Com si sense això la cosa no quedés prou.

CAP DE CORREUS (continua llegint).—Hm... hm... hm... «com una somera vella.—El cap de correus també és un pobre home...» (Para de llegir.) Hm, aquí també expressa inconveniències de mi...

BATLLE.—No, llegiu!

CAP DE CORREUS.—Però per què? .

BATLLE.—No, el diable l'emporti, si heu començat de llegir, doncs llegiu! Llegiu-ho tot!

CURADOR DE L'HOSPITAL.—Permeteu, llegiré jo. (Es cala les ulleres y llegeix.) «El cap de correus és el retrat vivent del nostre uixer Micheiev; tot me fa creure que el canalla també s'abeura d'aiguarent.»

CAP DE CORREUS (als circumstants).—Veieu, l'inútil bergant, com l'haurien de bastonejar. Què més?

CURADOR DE L'HOSPITAL (continua llegint).—«El cura... dor... de... l'hos... pi... i... i... i... (barboteja).

KOROBKIN.—Per què heu parat?

CURADOR DE L'HOSPITAL.—La lletra... no s'entén... pel demés, prou es veu que és un bergant.

KOROBKIN.—Doneu, em sembla que jo tinc millor vista.

CURADOR DE L'HOSPITAL (sense amollar la carta).—No, aquest indret es pot saltar, això que segueix ja és tot llegidor.

KOROBKIN.—No, permeteu... jo desembolicaré l'indret.

CURADOR DE L'HOSPITAL.—Jo també n'entenc de lletra: una mica més enllà, tot és de bon llegir.

CAP DE CORREUS.—No, llegiu-ho tot! Abans bé s'ha llegit tot!

TOTS.—Amolleu, Arteni Filippovitz, amolleu la carta! (A Korobkin) Llegiu!

CURADOR DE L'HOSPITAL.—Totseguit. (Amolla la carta). Permeteu... aquí... (Tapa amb el dit)... llegiu des d'aquí. (Tots se li tiren assobre.)

CAP DE CORREUS.—L'legiu, llegiu! Quina bajaranada, llegiu-ho tot!

KOROBKIN (llegeix).—«El curador de l'hospital, Zemlianika — de tot en tot com un porc amb estrenye-caps.»

CURADOR DE L'HOSPITAL (als circumstants).—Ni gràcia té! Un porc amb estrenye-caps! Un porc com durà estrenye-caps?

KOROBKIN (continua llegint).—«L'inspector d'escoles tot ell put de ceba»

INSPECTOR D'ESCOLES (als circumstants).—Per Déu, si mai m'he ficat una ceba a la boca.

JUTGE (apart).—Gràcies a Déu al menys de mi no en diu res!

KOROBKIN (llegeix).—«El jutge...»

JUTGE (apart).—Ara teniu! (Fort.) Senyors, jo penso que la carta és molt llarga. I què diable ens cal llegir tantes abominacions!

INSPECTOR D'ESCOLES.—No!

CAP DE CORREUS.—No, llegiu!

CURADOR DE L'HOSPITAL.—No, s'ha de llegir!

KOROBKIN (prosegueix).—«El jutge Liapkin-Tiapkin és en el grau més alt *mauvais-ton*...» (Para.) De segur un mot francès

JUTGE.—El diable sab què vol dir! Encara bé, si fós només bergant; potser és cosa pitjor.

KOROBKIN (continua llegint).—«Pel demés,

són homes acollidors i de bons sentiments. Adeu, cor meu, Triapitzkin. Jo mateix, seguint el teu exemple, vull ocupar-me de literatura. Es avorrit, caretó, viure d'aquesta manera, a la fi hom vol algún nodriment per l'ànima. Regonec, que em cal ocupar-me d'alguna cosa enlairada. Escriu-me al governament de Saratov, a la finca Podkatilovka. (Gira la carta i llegeix l'adreça.) «Al Senyor Ivan Vasiliovitz Triapitzkin, Petersburg, carrer del Correu, n.º 97, pati, tercer pis, dreta.»

UNA DE LES DAMES.—Quin escàndol tant inesperat!

BATLLE.—Veieu, com m'ha escorxat, m'ha escorxat de veres! Sóc mort, mort, mort de tot en tot! No veig res: només veig uns morses de porc en comptes de cares, res més... Feu-jo tornar, feu-lo tornar! (Branda la mà).

CAP DE CORREUS.—Per què, fer-lo tornar? I justament per més mala ventura han manat al administrador que donés els tres millors cavalls; el diable m'ha empès ha donar ordres fins per tot el camí.

LA DONA DE KOROBKIN.—Això és una confusió sense exemple!

JUTGE.—Noresmenys, els diables l'emportin, senyors! M'ha emprat tres cents rubles!

CURADOR DE L'HOSPITAL.—A mi també tres cents.

CAP DE CORREUS (somicant).—Oh, a mi també tres cents.

BOBTXINSKI.—I a mi, juntament amb Piotr Ivanovitz, seixanta cinc en bitllets, sí, senyors.

JUTGE (obra els braços embarracosament).—Perquè, doncs, senyors? Perquè, doncs, en veritat, hi hem caigut d'aquesta manera?

BATLLE (batent se el front).—De la manera que jo... no, de la manera que jo, vell xaruc...? Vell carner que jo sóc, he perdut tot el seny!... Trenta anys que serveixo; cap marxant ni cap empresari ha pogut mai trufar-me; els bergants més bergants jo els he enganyats, vividors i canalles qui podien fer ballar el món sobre'l dit, jo els he pescats sobre l'àm. Tres caps de governament he trufat!... Què dic caps de governament! (Branda la mà.) Ni val la pena de parlar-ne dels caps de governament...

ANNA.—Però això no pot ser, Tonet; s'ha promès amb la nostra Maria...

BATLLE (amb ira).—S'ha promès! Figueu amb mantega, aquí el téns el teu prometatge! Se m'esmuny dins els ulls amb el prometatge!.. (Furiós.) Ara mireu, mireu, tot el món, tota la cristianitat, tots mireu, que burrificat és el Batlle! Digueu-li pec, i imbècil al vell canalla! (S'amenança a sí mateix amb el puny.) Ei, tu, nas rom! Un tapet; un drapot has pres per un personatge! Ara el teniu dringant la campaneta per tot el camí!

Per tot el món escampant la història. No n'hi ha prou, que t'hagis fet sert de mofes—sortirà un rosegaplomes, un unta-paper, un bò-per-rès que fins i tot te ficarà dins una comedia. Això és el dolorós! Ni et perdonarà el rang ni el càrrec, i tots blanquejaràn de dents i aplaudiràn. De què rieu? Rieu de vosaltres mateixos! Ei, vosaltres! Llevor del diable! Us lligaria tots plegats dins un sac, us moldria fins a fer-vos farina i us donaria al diable per que se us en forrés! Us abocaria dins del seu cap, aquí!... (Amenança amb el puny i pica sobre'l trespol de talons... Un silenci.) Fins ara no puc tornar al meu estat normal. Vetaquí, en bona fe, al que Déu vol castigar, abans li lleva el seny. I què hi havia dins aquell cap de ventoleres qui s'assemblés a un revisor? No res! Ni un senzill mig través de dit de semblança—i tots sobtadament vinga cridar: el revisor! el revisor! Bé, i qui va trompetejar a la primeria, que era el revisor? Responeu!

CURADOR DE L'HOSPITAL (obrint els braços i encongint-se de muscles).—Com esdevingué—ni que em mateu no ho podria aclarir-ho. Com si una boira ens ataqués, com si el diable ens entenebrés.

JUTGE.—Quí ho trompetejava? Veieu, qui ho trompetejava: aquests gallejadors! (Senyalant Dobtxinski i Bobtxinski)

BOBTXINSKI.—Per Déu, no pas jo! ni solament he intentat...

DOBTXINSKI.—Jo res, absolutament res...

CURADOR DE L'HOSPITAL.—Es clar que vosaltres dos...

INSPECTOR D'ESCOLES.—Sense dubte. Van córrer de la fonda com boigs: «Ha arribat, ha arribat i no paga.» Bon ocellot havien trobat!

BATLLE.—Es clar que vosaltres dos! confusioners de la ciutat, maleïts trufaires!

CURADOR DE L'HOSPITAL.—El diable us emporti amb el vostre revisor i les vostres contalles.

BATLLE.—Només correu de una banda a l'altra confonent a tothom, vosaltres, maleïts caps de bè. Sembrant males fames, garces esquadres!

JUTGE.—Untaires perdularis!

INSPECTOR D'ESCOLES.—Estrenye-caps!

CURADOR DE L'HOSPITAL.—Mocosos ventrecurts! (Tots se'ls tiren assobre.)

BOBTXINSKI.—Per Déu, no era jo, era Piotr Ivanovitz.

DOBTXINSKI.—Ei, no, Piotr Ivanovitz, Vos el primer...

BOBTXINSKI.—Oi no, el primer vèu ser Vos.

ESCENA IX

Els mateixos i un Gendarme.

GENDARME.—El funcionari de Petersburg acabat d'arribar en missió imperial, mana,

AGUA MINERO : MEDICINAL
NATURAL : PURGANTE

RUBINAT-LLORACH

Recomendada por las Academias de Medicina de Paris y Barcelona, etc., etc.

Diplomas y medallas de Oro

PURGANTE SIN RIVAL EN EL MUNDO

Combate eficazmente la constipación pertinaz del vientre, infartos crónicos del hígado y bazo, obstrucciones viscerales, desórdenes funcionales del estómago é intestinos, calenturas, depósitos biliosos, calenturas tifoideas, congestiones cerebrales, afecciones herpéticas, fiebre amarilla, escrófulas, obesidad (gordura); NO EXIGE REGIMEN NINGUNO.— Como garantía de legitimidad, xigir siempre en cada frasco la firma y rúbrica del Dr. Llorach, con el esudo encarnado y etiqueta amarilla. Desconfiar de imitaciones y substituciones.

VÉNDESE EN FARMACIAS, DROGUERÍAS Y DEPÓSITOS DE AGUAS MINERALES

Administración: Calle Cortes, 658 - BARCELONA

Nadie debe estar en su casa sin una botella de agua RUBINAT-LLORACH

que tots us presenten davant d'ell. Posa a la fonda. (Aquestes paraules cauen com un llamp. De la boca de les senyores s'envola en chor un clam de sorpresa; tot el grupu. sobtadament canviant de situació, resta com de pedra.)

ESCENA MUDA

El Batlle al mig, dret com una columna, amb els braços oberts i el cap girat enrera. A la dreta d'ell la seva dona i la seva filla, les quals, amb un moviment de tot el còs se li decanten; darrera el Cap de correus, girat als circumstants i corbat com un signe de interrogació; darrera d'ell, l'Inspector d'escoles, torbat de la manera més innocent; darrera d'ell, a la vora de l'escena, tres dames, hostes-

ses, apoiades la una sobre l'altra, amb una expressió de cara fortament satírica, guaitant dret a la família del Batlle. A l'esquerra del Batlle: el Curador de l'hospital, torçant una mica el cap a un cantó, com si escoltes alguna cosa; darrera d'ell el jutge amb els braços oberts, ajupint-se gairebé fins a seure sobre'l trespol i fent amb els llavis com si anés a xiular, o a dir: «Ara veieu!» Darrera d'ell, Korobkin, girant se als circumstants i fent l'ullet al·ludint satíricament al Batlle; darrera d'ell, a la vora de l'escena, Dobt-xinski i Bobtxinski amb un recíproc gest de mans i boca badats i mirant se amb uns ulls molt oberts. Els altres hostes resten simplement com estatuës. Tot el grupu petrificat conserva la situació un o dos minuts. Cau la cortina.

El mestre Pedrell, "La Celestina" i la crítica

Lloat siga Deu! L'esforç del Sr. Escofet de «La Vanguardia» no ha estat xorci, avui, gojosos podem veure ajustats a l'entorn d'ell tots els crítics musicals de Barcelona treballant per a satisfer l'unànim desig de lograr la pròxima estrena en el Liceu de l'obra del mestre Pedrell «La Celestina».

Pel seu toc enèrgic de clarí, desvetllant l'opinió del ensopiment tradicional en que jau, mereix el Sr. Escofet la simpatia i l'encoratjament de tots els vers aimants de les glories artístiques de nostra patria, i, per la nostra banda, hem de confessar-li que la joia ha sigut doble. El gest decidit del critic de «La Vanguardia» aconortà nostre amor per l'art de casa i, ensems, afalagà, menys noblement, l'amor propi de qui sotscriu això, puix, ja fa algú temps, endevinàrem en el Sr. Escofet el tremp que cal per a un esforç d'aquesta mena. Mercés a ell podem creure'ns ja pròxims a la realització de ço que pot semblar paradoxic i no ho és: l'arribada gloriosa del jorn en que l'art musical nostre prengui carta de naturalesa en nostra propia terra.

Tothom qui no resti estrany al moviment musical sab que la deria den Pedrell ha estat treballar sempre en prò de la nacionalització de la música. Envers aquest ideal ha encarrilat l'erudit, actualitzant-les, les potencials forces de l'artista, car és tant potentia la personalitat del mestre, que en ella se'n hi apleguen dues, cada una de les quals seria prou valiosa per agegantar una figura. Per un cantó s'hi troba en Pedrell l'artista qui cova forces quasi divinals, però inconscients, i, per l'altre, és ell l'home d'estudi, el savi qui ha de ser guiatge de

l'artista per les vertiginoses alçaries on aquest s'envoli.

I ara digueu-me, llegidors amics, no és de la confluencia aquesta entre l'innat i l'adquirit que deuen eixir les obres d'art modernes? No deuen nàixer aitals obres de l'inconscient pruija creadora de l'esperit, fecundada per la vitalitat ordenadora d'un intel·lecte potent? Doncs, si és així, resta explicat el per què la firma den Pedrell és plena garantia d'èxit en la vital qüestió de nostre drama líric.

A ulls clucs s'hi ha de creure en l'èxit, tractant-se de «La Celestina», si se'n coneix el llibret i se sab el pà espiritual de que en Pedrell ha nodrit la seva profitosa vida. Essent qüestió d'un i altre seria d'estranyar un erro, un acert mai pot sorprendre, car son tant a posta les facultats de l'artista per a l'esperit de l'obra, que aital maridatge sols pot infantar en condicions de viabilitat perfecta.

Nosaltres així ho creiem fermament, de tot cor. En Pedrell ha degut trobar en la novela den Rojas l'element propi, el plenament adequat a les condicions del seu talent i a les forces assimilatives de la seva ànima xardorosa d'artista meridional.

I si en volem una prova de que l'esperit de l'artista n'estava saturat d'aquell ambient de la novela clàssica del segle xv, llegim-lo a ell mateix, an en Pedrell, i treiem-ne després les degudes conseqüències. Diu en les *Orientaciones*: «El día 30 de Junio empecé a seleccionar el libro de Fernando de Rojas escribiendo, a la par, la música... Terminé el día 6 de Agosto.» Quan una obra de la importancia de la que'ns ocupa pot fer-se així, d'un sol respir, com si diguessim, és

una evidentíssima prova de que ja hi vivia en l'ànima de l'autor, i que a aquesta sols li mancava, com a un núvol prenyat d'elèctrica energia, l'ocasió de produir la lluminosa descàrrega.

Mes veiem d'enterar bé els llegidors de CATALUNYA de l'afer de l'obra d'En Pedrell, no fos cosa que'ls hi fessim perdre el temps comentant nostres propies devocions, quan autoritzadíssimes veus han exalçat «La Celestina» i l'autor d'ella. Entre la munió de crítiques de l'obra aquesta, avui n'escullirem dues, una d'un autor de casa, davant del qual tots hem d'acotar el cap, i, alhora, retre-li el cor, perquè En Millet ha fet el mestratge de nostre públic amb vera sollicitud de pare, i després, feta la tria entre les crítiques de fóra, esmentarem la publicada per Camille Bellaigue en la «Revue des Deux Mondes». De ambdós estudis n'extractarem ço que hi hagi de generalitat major, o bé ço que's refereixi al reviscolament del musical esperit ibèric, donant vida a nostre drama líric, punt que és del major interès per als aimants de l'art patri.

Digué En Millet que la novela d'En Rojas «ha servit per a que el mestre fés una obra musical soperba, única en la literatura musical moderna per ses tendències d'art tradicional, d'art popular; art tradicional i popular que el mestre ha covat dintre seu tota la vida, i que ha format sa personalitat musical, d'una sanitat i originalitat excelsa».

Després, l'il·lustre director de l'Orfeó fa de la partitura una anàlisi detinguda i bonica en la qual va posant de relleu els acerts extraordinaris del mestre Pedrell. Ja en els pocs compassos que serveixen de prelude, fa notar que s'hi troba «tota la fèsonomia artística de l'autor: l'art tradicional i el cant popular fosos i transformats en materia propia». Més tart, encisat En Millet pel tema d'amor, diu d'ell: «¡Quina poesia, quina dolcesa se'n desprèn d'eixa frase! No l'analitzeu pas: sentiu-ne la flaira d'aquestes ondulacions cromàtic-orientals.» L'analista segueix escorcollant els secrets de l'obra, es fixa en els temes de Calixto i Melibea que li donen vida passional; examina els que anomena del «cicle fatalista» i que venen a ser les tràgiques veus del destí; observa l'escayença popular de les melodies que canten els personatges qui «enrotllen i ventegen el foc de les amors que són l'ànima de l'obra» estableix la distinció entre l'esperit musical de Melibea i el del seu enamorat Calixto, car el d'aquest és impetuósament amorós, dalint-se per la possessió, mentres que en el d'aquella hi hà crits de rebel·lió d'una ànima virginal contra la torrentada passional qui se l'endú. El dibuix musical de Lucre-

cia, la serventa fidel de Melibea, és de una aristocràtica frescor que està del tot lligada amb la noblesa del caràcter d'aí-tal personatge. La hermosa escena de la Celestina amb Melibea és descrita així per En Millet: «La passió regna soberana. Solament cert reculliment, un dolç breçoleig temptador, calma per un moment aquell mar esvalotat quan la vella Celestina defineix el que és amor; la frase musical insinuanta, dolçament breçola aquelles paraules d'una prosa excelsa...»

Seguint el comentarista, així, a grans trets, hem de dir que assenyala l'ardidesa de l'acabament del segon acte, i el gran humorisme que hi hà en l'escena de la ronda amb l'esporguiment dels dos criats, «humorisme atemperat pel misteri de la nit, pel cant de la ronda, que sembla la veu de la nit mateixa, i que deixa rastre d'esgarrifança en el segon tema popular dels dos criats».

Arribada l'hora de que la comedia esdevé tràgica, glosa amb paraules d'elogi la complexa escena, amb que termena el acte terç. «Aquest episodi — diu en Millet — és d'un color musical justíssim i ha de resultar en l'escena d'un efecte corprendor: el toc d'atenció de les trompetes, típic i hermós; la veu isolada del butxí, sense acompanyament, seca... cantant sinistrament la sentència; els escolans amb sa veu blanca...; el monjos sense acompanyament, cantant amb melodia gregoriana; tot d'una gran simplicitat de medis que contrasta amb l'agitació atormentada, dramàtica, que enrotlla aquesta visió de la processó de la mort».

En l'acte quart: «Dins del jardí, Melibea, enamorada, demana a Lucrecia, la seva fidel serventa, que canti, que la cançó és la dolça companya d'un cor enamorat. Canta Lucrecia, i canta Melibea, i canta la nit amb veus misterioses. No li cal aquí al compositor retreure motius per a explicar-nos la poesia d'aquell moment. Al contrari, les melodies venen noves i verges, amb tebiors de nit d'istiu i amb perfums de flors amagades. Melibea sent el desig del cant per a acompanyar els suaus afectes de l'amor que ompla la seva ànima, i al cant de la serventa fidel ella hi respon amb el seu, com un raig de lluna sobre un roser florit, una dolça i serena me-

lodía El compositor no n'ha tingut prou dels timbres de la orquesta per a acompanyar-la i l'ha feta breçar misteriosament per un chor amagat, un responent, com vibracions de la natura, amorosides també per lluna clara: és un encís. — Calixto sorprèn a l'estimada; els motius passionals s'exalten; la il·lusió regna suprema; la virginal melodia calla; solament retorna quan Melibea retreu l'encís de la natura, l'encant de la nit que tant bé envolcalla l'idili de sos amors; després la melodia passional torna a regnar sobirana. — Mes, què prompte i terrible havia de venir el desencant! Calixto ha sentit que son moço se les heu amb algú en el carrer... và per baixar el mur que tanca el jardí, posa el peu en fals i cau mort. El dolç idili s'ha trencat, la terrible realitat de la mort ha desencantat la suprema il·lusió dels sentits! El dramàtic i enèrgic motiu del començament del acte (quan Calixto escalava el jardí) rebot amb força; el motiu cromàtic descendent, rosola tristament mentres el moço i el patge retiren el cadàvre de son amo i Melibea se sent penetrada per la negror del gran dolor... el pecat d'idolatria amorosa engendra el desig de la mort en la buidor de son ànima desolada... El chor misteriós gronxa tristament els recorts amorosos del començament de l'acte... Melibea allunya de son costat a son pare i a sa serventa, i es troba sola a dalt de la torra; un alé de profunda tristesa se sent en l'ambient musical. El dolcíssim cant de l'amor de Calixto, passa pels llavis de l'enamorada, tot sentint-se aprop de l'estimat per la mort que veu pròxima, i un motiu... ressona fúnebrement quan ella tanca la porta de la terrassa, per a que ningú destorbi sos tètrics designis: A la veu del pare, que crida a la filla des de abaix de la torra, contesta Melibea descobrint sos culpables amors i les tristes morts de que han sigut causa. Els accents passionals expressen son dolor, i les veus misterioses envolcallen sa desesperació amb el motiu descendent i amb armonies planyívoles, trists records dels transports amorosos passats. La enamorada torna a sospirar, com un cant d'anyorament l'amor de Calixto, tot dient a l'estimat que l'esperí... Als últims clams dolorosos, meravella d'expressió punyenta...

donen l'adèu al pobre pare, i la dona enamorada se llença torra avall; mentres els motius pessimistes rossolen en l'orquesta i en les veus en el gran accent passional de Melibea i en el motiu d'aspiració amorosa que s'enfila amunt, mentres el motiu cromàtic descendent rosola avall en les profunditats de l'orquesta.—En aquest final el sentit profund de la tragedia penetra fortament... la Melibea de nostre Pedrell té accents de passió de ànima, té crits de dolor que se'n entren endins i nos l'agermanen dignament al costat de aquelles germanes grans («Armida» de Gluck, «solda» de Wagner, etc.) de l'idolatria amorosa, amb fesomia pròpia i característica. Ja veieu quines belles descripcions ha inspirat «La Celestina» a en Millet, però no us accontenteu amb el transcrit aquí, llegiu-lo íntegre el seu estudi; és tant bon guiatge per seguir la trama de la partitura, que de fer-ho us en pervindrà un goig encisador.

Ens hem entretingut massa en aquest estudi, i l'espai ens manca per a extreure el de Bellaigue; mes ho hem promès, i com no volèm faltar a la paraula, sols ens fixarem, per a escursar, en ço que s'hi diu del nacionalisme musical de l'obra.

Diu Bellaigue: «...El conjunt de l'obra és com presa de l'angoixa, de la febre d'un cromatisme que a primera vista, sempre pensant amb el «Tristany», es podria calificar de wagnerià. Però, aquest, genre patètic i dolorós, té arrels més velles i de major pregonesa, en la patria mateixa del músic i de l'obra seva, en el geni i en l'ànima secular de la raça. Si ajunteu en aquest cromatisme general l'alteració de certes notes i de determinats intervals, l'us de modors antics i de temes populars, aleshores haureu deixat assenyalats els elements de caracter eminentment propi a la música del mestre Pedrell. Aquest caràcter és el nacionalisme... el nacionalisme d'aquesta música no tè res d'encongít, ni de limitat. Si's val de la cançó popular i de les intuïcions i expontaneïtats d'èpoques primitives, també enclou, i fins reclama el geni i les obres mestres dels grans segles de l'art. I tot just, res d'això és desconegut al gran artista integral que és el mestre Pedrell. Artista i sabi ademés, historiador dels mestres passats, i mes-

ROYAL

Rambla dels Estudis, núm. 8

◆ Cada tarda Tè-concert ◆ Souper-concert a la sortida dels teatres ◆

RESTAURANT * Menú desde 5 pessetes

El Saló més elegant de Barcelona per banquets i lunchs

tre ell mateix, depositari i custodi però creador alhora, l'editor dels Victorià i dels Cabezón, el compositor de «La Celestina» no solament haurà defensat i salvat el tresor musical de sa patria, sinó que a son torn l'haurà enriquit... Exclusivament nacional per l'argument i el text literari, «La Celestina» ho és també amb igual puresa per la música. Tot és espanyol en ella, els sons i les paraules. I s'hi troba i s'hi reconeix més d'una Espanya. Primerament l'Espanya del poble, la de primitives cançons, àrabe en una meitat al menys; després una altra Espanya, menys instintiva; més sabia, aquella en la qual els mestres de la gran època, de l'època sagrada, els polifonistes del xvi segle, formaren l'esperit dels cants i els disciplinaren. Per últim, sobre de tantes coses del passat, el present hi hà marcat son segell, però no per atuir-lo, sinó per a consagrar-lo. Pot dir-se que en l'inspiració moderna hi hà alenades de totes les edats, tots els valors conjunts. Composta d'aquesta manera, construïda així, l'obra del mestre Pedrell ja té l'aire clàssic; res hi deixa entreveure l'influència d'una moda, el caprici d'un gust efímer, i el mateix passat que reviu en ella és penyora qui li aferma el pervindre.»

Després de assenyadíssimes observacions sobre la íntima conexió de la música amb la lletra, i d'anar descapdel·lant l'estudi de tota l'obra, diu, parlant del final d'aquesta: «Genre cromàtic i modos antics, música de teatre i música pura, instint o geni d'una antiga raça, ciència, sentiment i istil d'un gran artista contemporani, tot això forma la altíssima bellesa de l'escena, tot això aixeca — tal volta per primer cop — el traspàs d'una filla d'Espanya a la categoria de les morts femenines més glòries que ha cantat el drama líric.»

Nosaltres, per acabar dignament aquest article, no podem fer altra cosa de millor que corejar les paraules amb que el mateix Bellaigue clou son estudi: «Cridem-la, acullim-la aquesta germana llatina. *Molt noble i molt lleal*, com diuen els escuts de sa patria, ella és digne de nostre aculliment i de nostre vassallatge... Una altra veu, tota diferent a la dels Mascagni, Puccini i Leoncavallo, ens arriba... del Mediterrani... demanem que canti;» i alterant un xic el text afegim «qui pugui dalt de la torra de Salamanca, veurà, sentirà, des de allí dalt, quelcom inconnegut i admirable.»

J. FORNELL

una deliciosa comedia on s'ennoblia la tradició del teatre *de casa* i el considerava en l'edat ditxosa en que es produeixen les obres definitives.

Parlàrem: de primer la veu seva somrienta i velada, m'interrogava àvidament sobre les meravelles que jo deixava darrera meu. Després aquella veu retreia amb entusiasmes l'esperit clàssic qui novament llumena en les intel·ligències arreu; lloava xardorosament el més clàssic i més noblement barceloní dels nostres joves poetes. Aquell renovament m'omplia de joia... Vaig remarcar en les mans del admirat amic un petit llibret—lectura de viatge: contenia comedies d'un gran clàssic francès.— Per a comprendre com aquell home va reconciliar-me amb el mar, el sol i el paisatge, hauria d'explicar (i ja l'explicaré un dia) l'ubriaguesa que sempre em dona el sentir vora meu i comprendre, una vida ben viventa.

* * *

El títol abstracte de aquesta obra nova em va inquietar; cal dir però, com jo evocava per a tranquilitzar-me, com jo invocava, la memorable conversa?

Mes ai, que la representació de «Patria» justificà una vegada encara aquelles temences de la meua sensibilitat davant les estridències del paisatge.

Heusaquí una *tragi-comedia* (quina barreja mes poc clàssica!) on se segueixen minuciosament les fases de una tristíssima anècdota de l'història espanyola contemporània, amb un intent no assolit de generalitzar-la. I això es pretext per a moure en escena una colla de grotesques marionetes, qui diuen una abundor de frases de miting elector, de vulgar periodisme polític, de libel de propaganda humanitaria i *redemptora*, recopilant tots els llocs comuns, repetits fins al fàstic, de l'anècdota llastimosa ençà. I agravant això una inexperiència, una *falta de món*, al fer parlar i accionar personatges qui viuen sots disciplines de correcció, de bona educació, de tacte i mesura, sols comparables en candorositat a la inexperiència, a la *falta de món*, amb que es fa parlar a reis, prínceps i altres personatges *alt-situats* en la «Reina Jove», per exemple.

No ens detindrem a parlar dels recursos escènics, infantívols, dels groixuts efectes de força primitiva, dels xistos i frases del mal gust més insuportable.

I amb això encara — noves tristesses — l'horrible feinejar d'actors i actrius. Mes aquí no insistim; siguem pietosos, ja que per ara no té remei la cosa.

Un començ de discreció varem notar en el públic, inconscient encara, però indubitable; l'argument no l'interessava,

De Teatre català

"Patria" d'en Pous i Pagés

Tornava jo de París. Dos sojorns hivernencs en la capital francesa, un estiu a Bretanya, havien acostumat els meus ulls, la meua sensibilitat a aquelles atmòsferes emboirades, grisenques, an aquelles atenuades llums, on es suavitzen les formes, els colors es matitzen i es subtilitzen els esperits, adquirint finor i delicadesa.

El pas ràpid del tren per terres franceses de migdia, tingué per fons un paisatge persistentment emplujat, on la sensibilitat i els ulls se complavien encara.

Mes l'entrada en terres d'Espanya fou, bruscament, una quasi dolorosa sotragada per a la no preparada sensibilitat, un escàndol per als ulls, un disgust per als nervis afadigats del llarg viatge. Una vivíssima primavera de sobte, al entorn meu esclatava, amb violències de verdor, roentors de sol, enlluernaments de mar.

...Invadien els vagons gents cridaneres i gesticulantes...

Totseguit, per associacions d'idees, emi habituals, vaig transposar les ines-

perades impresions a lo moral, a lo psicològic, a lo estètic; i se'm feu enutjosa la menaça del retorn a n'aquelles estridències morals, estètiques i psicològiques, enlletgidores de ma cara ciutat nadiua. El goig del retorn sols podia donar-me'l en aitals moments, l'esperança de retrobar unes poquíssimes persones que la sang familiar amava o que estimava l'esperit amistós.

Mes la presència en el tren d'un home, alleujà la meua sensibilitat enervada, me feu comprendre la gran part de injustícia que hi havia en aquelles impresions. Els meus ulls, immediatament pogueren reposar en aquell rostre rejuvenit, plè de tranquil·litat i joia, en el gest senzill, en els ulls dolços; en tota la figura plena de poixança i maduresa. Les qualitats disperses en el paisatge, s'armonitzaven al reflectar-se en aquella figura i en aquell esperit s'hi presentien raigs del nostre sol, reflexes del nostre mar i joia dels camps nostres. Aquest home era en Pous i Pagés.

Jo savia que acabava de publicar una forta i vasta novel·la, de fer-se aplaudir

les frases no li feien efecte; remarcava moltes inconveniències i faltes de bon gust; personatges satiritzants, paraules dites amb l'evident propòsit de excitar-lo, d'aixecar-lo, el deixaven tranquil. I si aplaudí sincerament al finir el segon acte no fou mogut per l'argument ni per les frases, sinó per efecte del moviment, de la *marxa* de les escenes, per l'habilitat indiscutible d'home de teatre, amb que l'autor prepara el final des del començ del acte.

Per aquí vindrem a parlar, amb cert conort, del diàlec, no ja en quant a ço que diu sinó en quant a la carcassa, la estructura: és coherent, lúcid, ben articulat; de clàusules ben acabades i sonores, de saborosa correcció gramatical; té, en

fi, una bona i sòlida musculatura, com n'hi han pocs exemples en els diàlecs, gairebé sempre incorrectes, incoherents i sentimentals, dels nostres prosistes dramàtics. Heus aquí un exemple qui pot ser eficaç.

Doncs, no tot és perdut. Esperem encare. No oblidem que mestre Pous i Pagés parla entusiasmat de les corrents clàssiques i alaba poetes perfectes i porta com a lectura de viatge uns petits llibres qui contenen comedies d'un gran clàssic francès. A més d'altres coses de profit, aquest gran clàssic podrà ensenyar-li que els interessos del empresari poden arribar a conciliar-se amb la creació d'obres immortals.

J. FARRAN i MAYORAL

En Cambó i les actuals eleccions

Es incomparable la fortitut i sugestió de l'apostolat d'En Cambó davant aquestes eleccions, que no són solament unes episòdiques eleccions, sinó una crisi del catalanisme i un esplèndida ostensió de la força de la Lliga Regionalista, per combatre a la qual han hagut de barrejar-se els partits polítics que guanyaren les majories i les minories barcelonines a les passades eleccions de diputats a Corts.

L'acció subtil, coratjosa i fidelíssima a l'ideal català de nostre gran leader, la seva paraula eternament sincera i vivificant s'endurà el major mèrit de les victòries, de les futures consagracions populars.

Com a documents importantíssims cal reproduir aquí dos de sos discursos: el pronunciat a la Lliga en la presentació de candidats, i el del Tívoli al meeting importantíssim organitzat per la mateixa Lliga.

Discurs de presentació de candidats a la Lliga

La grandiosa concurrència el saluda amb un esclat unànim d'aplaudiments.

Començà saludant als companys de cada dia que assistien an aquell acte i en el qual tots hi podien estar sense haver de rectificar res de la seva conducta; be podem aguantar en nostres mans aquesta bandera catalana, sense que s'esvaeixin les quatre barres de sang (grans aplaudiments); que podem parlar davant d'aquest retrat del doctor Robert sense haver de girar el quadre al revés. (Ovació).

Digué que'l fet més característic de la vinenta lluita electoral és la coalició, diguem-ne republicana, pactada entre nacionalistes i radicals; coalició que no vol analitzar si tenien o no dret a pactar, per la història dels lerrouxistes a Barcelona, no rectificada aquests dies; després dels fets vergonyosos ocorreguts aquí, dels quals tampoc en Lerroux no n'ha rectificat ni un; coalició en la qual s'ha deixat de banda tot sentit d'honradesa política i de la qual n'han

protestat tots els que de cor estimen a la seva terra.

Analitzant els motius d'aquesta aliança, digué que en tota coalició s'imposen els que la fan grans sacrificis, però's fan per una cosa més alta que'l nostre amor propi i que en unes eleccions legislatives per a obtenir una representació al Parlament una coalició s'ha de fer a base d'un programa i una comunitat d'ideals.

Recorda la formació de Solidaritat Catalana, que abrandà el cor de tots els catalans en una sola aspiració, aquell grandios homenatge del 20 de maig ajuntant-nos a tots en un fervorós amor a la terra catalana i en una acció comú per a treure el vilipèndi que pesava damunt de Catalunya; entre aquells homes que's tractaven com a germans, desseguida es plantejà el problema de si tenien dret a pactar una coalició electoral; recordà que en una reunió, a la qual hi assistien en Carner, en Martí Julià i altres homes de l'Esquerra, declararen, com a cosa natural, que no s'hi havia d'anar sense establir un programa comú que'ns agermanés i per aquest motiu es redactà el programa del Tívoli, programa que malgrat l'agraïment immens que Catalunya sentia per en Salmerón, el gran patriarca de la nostra terra, se li va dir que no's podia anar a les eleccions sense acordar abans un programa parlamentari.

I això en la coalició de nacionalistes i lerrouxistes no s'ha estimat necessari.

Recorda que en 1910, al requerir la coalició de dretes a la Lliga Regionalista aquesta va imposar també un programa parlamentari.

Remarcà que aixís han de fer-se les coalicions i no per a guanyar alguns diputats més i barallar-se després d'haver guanyat. Per a fer això no val la pena d'associar-se.

Tota associació al constituir-se, lo primer que fa es precisar l'objecte moral coneix ningú l'objecte d'aquesta societat anònima o clandestina que acaba d'establir-se entre lerrouxistes i nacionalistes? (Rialles).

Per a fer-la han donat el pretext de oposar-se a la coalició que, deien ells, havia fet la Lliga Regionalista amb els conservadors, datistes i reformistes, que s'havien reunit, no se sab aon, ni quan, amb gran miste-

ri, per a repartir-se tots els districtes de Catalunya.

I, efectivament; tenint pactada aquesta coalició ministerials i regionalistes, se barallaven encarniçadament als districtes de Manresa i Arenys i ademés ens presentaven un altre ministerial per Berga contra'l candidat regionalista senyor Farguell; ministerials i regionalistes lluiten també els uns contra'ls altres a Sabadell i a Vich. Mai la Lliga Regionalista ha sostingut un front de batalla tant extens, ni una lluita tant viva com en les actuals eleccions.

Parlant de la nostra aliança amb els reformistes, diu que és tal que en aquells moments acabava d'arribar d'un miting celebrat a Sant Feliu de Llobregat en el qual havia parlat en contra den Miró, el quefe reformista d'aquesta província que's presenta candidat per aquell districte. Aixó succeïa mentres en Lerroux se n'anava a treballar a favor den Carner, pel districte del Vendrell.

Digué que'ns tiraven en cara que'l Govern no presentava candidats ministerials pels districtes on se presenten en Ventosa, en Plaja i en Bertràn. A nosaltres no se'ns ha ocorregut tirar-los an ells a la cara el que tampoc en presentava contra en Salvatella, contra l'Albert, ni contra en Rodés. Lo que hi hà és que el Govern ne presenta on sab que ha de guanyar i no on sab que ha de perdre.

Raonant aixís — deia — quan Solidaritat Catalana, que'l Govern no gosà presentar ni un sol candidat en tot Catalunya, se podria dir que els solidaris estaven entesos amb els ministerials. Són uns raonaments incomprendibles.

Se mostrà estranyat de que'ls esquerrans tinguin la pretensió de que la Lliga presenti candidat en els districtes on també n'hi presenta un esquerrà.

Diu que voler tenir els districtes inscrits a favor seu en el Registre de la Propietat, és molt poc democràtic i demostra molt poc respecte a la voluntat que en cada elecció han d'exposar lliurement els electors. (Grans aplaudiments). Presentem candidats per a tot on considerem que hi hà un nucli d'electors regionalistes que poden donar-nos la victòria i no'ns ofendrem que vinguin candidats d'altres ideals a lluitar contra nosaltres. Considera aquesta lluita necessaria per a mantenir viu l'esperit de ciutadania.

Tota bandera que vulgui encarnar en el poble, no ha de desitjar més que la lluita i el contrast. Aquesta és la essència de la democràcia.

Doncs per haver-ho complert aixís nosaltres, se'ns acusa d'haver pactat amb la reacció contra la llibertat i diuen que ells s'han aliat amb els lerrouxistes per a vetllar per la llibertat de Catalunya i per a defensar la República.

De República que's vulgui imposar pels vots dels diputats al Parlament, digué que no'n coneixia cap. A Espanya va haver-n'hi una, però fou per que el Rei havia traspassat la frontera, i la votaren els diputats monàrquics, principalment.

Per a implantar la República i fer la revolució no s'ha d'anar a Madrid, ni a la sala del Parlament, si no's vol seguir enganyant al poble, sinó que s'ha de tenir — digué — el pit i decisió per a imposar-la des d'altres llocs. (Grans aplaudiments).

Referí que en el discurs den Lerroux s'hi diu que la coalició era indispensable per que aixís ells dominarien la Mancomunitat

i la faríen un instrument de progrés; que si hi dominèssim nosaltres seria un instrument d'opressió per a Catalunya. De manera que ha sigut necessaria la coalició amb en Lerroux per a assegurar el progrés la força i el vigor de la Mancomunitat Catalana. Amb en Lerroux, que l'ha combatuda fins ara com ha combatut a tots els demés ideals de Catalunya.

En Lerroux ha dit que la Mancomunitat en nostres mans seria un horror; que al meys establiríem l'inquisició, però que si la governessin ells se daria gran desenrotlló a les obres públiques i a les institucions de beneficència i ensenyança — com succeeix — deia en Lerroux — a les províncies Vascongades, sense pensar que aquelles províncies són governades per homes més reaccionaris, més «inquisitorials» i més atrasats que nosaltres.

I feia observar el fet extraordinari de que totes les manifestacions de progrés se facin per elements reaccionaris i tots els actes contra dret i totes les violències se realitzin en nom de la llibertat i de la democràcia. (Grans aplaudiments).

Va dir que amb aquesta coalició s'entregava an en Lerroux tota la força de la Esquerra Catalana i que ell havia de acusar als directors d'aquesta Esquerra d'haver malgastat, d'haver dilapidat unes forces catalanes que ells no havien creat, ni'ls costaven. Eren forces que havien sortit de la Lliga per una dissidència personalíssima en 1904 i que les havien tingut vegetant fins a 1906.

Quant Solidaritat Catalana, se'ls va donar una participació esplèndida, al crearse aquell gran patrimoni comú. I al desfer-se aquella Solidaritat, en la qual ells no hi feren res més que destruir-la, al fer-se'n la liquidació, ells s'endugueren la part més grossa, d'allò que nosaltres amb els nostres esforços havíem fet.

En Cambó deia als directors de l'Esquerra: D'aquella força catalana que vos vareu emportar, què n'heu fet? Com heu complert la missió de catalanitzar les masses radicals? Què haveu fet? Res, haveu fet.

Els va dir que les victòries les havien obtingudes malgrat els directors i sols per la fè d'unies masses que no's mereixien tals quefes; que aquests, en el moment del primer fracàs no han sapigut reorganitzar les forces, no han sapigut enardir-les per a anar altra volta a cercar la victòria; en aqueixos de les grans responsabilitats, no han sabut fer ni una aliança, ni una coalició, sinó que s'han entregat absolutament. Podien entregar-se ells, però no tenien dret a entregar el seu partit: Ells són responsables d'un gran mal que s'està causant a Catalunya.

Deia que en Lerroux els ha conquistat

perque amb ells hi podia obtenir a Barcelona una respectabilitat que tothom li discutia i fóra una força que no hi tenia. Tot això ho ha obtingut sense rectificar un sol fet, ni una paraula. (Aplaudiments).

A fóra ha obtingut la força on una barreja de patriotisme li barrava'l pas de tal manera que no hi podia presentar amb èxit un sol candidat de honorabilitat i a Barcelona ha lograt que homes que l'havien insultat i difamat, ara li allarguessin la mà; nó: ha lograt que li bessesin la mà. (Aplaudiments).

Digué en Cambó que tot això li costava an en Lerroux dues actes en el cas de que en Lerroux disposi de les majories, però que això no li fa res, porque sab que tenint diputats per ell an en Corominas i a l'Estapé, sab que mentres seran al Congrés seran una pedra del pedestal sobre del qual s'hi alçarà ell. (Aplaudiments).

La presència dels nacionalistes al Congrés ha d'ésser per a ells mateixos un vilipendi, porque significarà l'haver renegat de totes les seves campanyes, de tota la seva historia i de totes les seves aspiracions. (Grans aplaudiments).

Hi hà algún catalanista de bona fè que creu que aquesta coalició, aquesta entrega de la Esquerra an En Lerroux serà un bé porque dins de la «Casa del Poble» i de la redacció del «Progreso» hi exerciran una influencia.

Me permeto dubtar-ne, porque els que han dilapidat un patrimoni com el que ells tenien, no serviràn per a imposar-se als lerrouxistes, màxim quan aquestes no estan disposats a deixar-se imposar. (Aplaudiments).

Recorda que davant del fracàs de les darreres eleccions municipals, al veure que no sabien refer-se per a cercar la victòria, es tingué l'esperança, es va creure que acceptarien una mà amiga si se'ls allargava per a mantenir l'apariencia d'aquell partit, però ells s'avensaren a entregar-se an En Lerroux abans de que'ls oferíssim el nostre concurs. Lo mort és millor que's destrueixi. Lo que ha de caure és un bé que caigui.

Si hi hà necessitat de que existeixi una gran esquerra catalana, aixís tots els homes que's sentin capassos tindran el camí franc i expedit per a crearla. No hi trobaràn cap destorb.

Diu que en la situació en que han quedat les forces catalanes, la Lliga Regionalista ha de tenir una actuació tant gran, tant fonda, tant intensament catalanista, que en ella s'hi trobin satisfets tots els catalans que estimin a la seva terra, tots s'hi trobin bé dins d'ella. (Grans aplaudiments).

Diu que la comparació de les candidatures li seria una tasca facilíssima. En la

de la coalició no hi hà més que un nom catalanista, nom que tots recordeu el poc temps que fa que pot ostentar aquest nom.

Els nostres candidats es poden presentar com a tals avui i es podien presentar amb el mateix nom deu anys enrera sense que ningú hi tingués res que dir. Els de la candidatura d'En Lerroux també n'hagueren pogut formar part com ara, sense que tampoc ningú hi tingués res que dir. (Rialles).

Nosaltres hem presentat candidat netament catalanistes, ciutadans eminentment representatius, que, afortunadament per a la Lliga i per als nostres ideals, són una selecció de Catalunya.

Es una candidatura que l'han de votar tots els catalans, que estimin, per damunt de totes les coses humanes, a Catalunya, perquè nostres candidats, al servei de la nostra terra hi dedicaran tots els seus esforços; la votaran tots els homes que vulguin el progrés i la autonomia de Catalunya; que vulguin portar al nostre poble per camins de pau i no per camins de violència.

A fóra Barcelona, ja sabeu qui són els que formen les candidatures que ha presentat la Lliga Regionalista. Crec que el conjunt d'homes que figuren en les nostres candidatures, si tots van al Parlament constituiràn la força parlamentaria de més pes específic, de més valua substantiva que s'hi pugui presentar.

Les impressions que tinc — deia — de tots els districtes, són immillorables. S'està priduint aquests dies a fóra, un moviment d'opinió semblant al de Solidaritat Catalana.

De tot arreu ens diuen el mateix: Sembla que tots els partits hagin perdut el seny. Fan tot lo contrari de lo que la seva significació exigeix. En cap d'ells s'hi troba una afirmació, un fè, i una disciplina com la que ofereix la Lliga Regionalista. A Catalunya es té la sensació de que nosaltres hem actuat amb seny que sabrà usar-lo en aquests moments decisius i de gran transcendència que s'apropen en la política catalana.

El senyor Cambó deia: Jo tinc la convicció de que'l nostre èxit serà esclatant a tot Catalunya i que el vinent diumenge, 8 de març, tindrem una de les més grans alegríes de la nostra vida política.

A Barcelona, les majories, tindrem el guanyar-les a les nostres mans. Amb els que som aquí i l'ambient que hi hà per la ciutat, podem obtenir la més gran victòria.

L'ambient ens és favorable i amb l'esforç de vosaltres, que sou la guardia imperial de l'exèrcit de Catalunya, el resultat pot ésser decisiu.

Penseu en lo que'ns va passar en les elec-



cions municipals, que per dos vots vàrem deixar de guanyar un altre regidor i que per un regidor no s'ha pogut tenir la majoria de l'Ajuntament. Cada hù de vosaltres pot tenir en ses mans el decidir la victòria.

Aquesta victòria la volem, la necessitem per a Catalunya i aquesta necessita també de nosaltres. Abans eren dos braços a enlairar la bandera catalana i ara ja no hi queda més que'l nostre per a sostenir-la ferma i ben alta.

Volem la victòria, nó per a constituir un nou caciquisme a Catalunya, perquè mai la Lliga Regionalista s'ha aprofitat de les victòries per a establir un predomini de grupu. Ja ho sabeu vosaltres, ben bé, que la Lliga no's dedica a fer favors als amics com fan els caciquistes. Volem la victòria perquè en aquesta lluita s'hi juga el pervindre de Catalunya i a tota costa hem de portar al Congrés la representació parlamentària que pugui recullir la cullita de fruits que se'ns espera.

(Grandiosa ovació durant llarga estona).

Discurs del meeting

Una ovació grandiosa es produeix en aquella gernació que omplia el Tívoli de gom a gom. Aplaudiments, aclamacions, volejar de mocadors i capells enlaire saluden l'aparició del «leader» de la causa catalana.

Aquest comença a parlar dient que'ls de l'Esquerra, en els primers actes d'aquesta campanya electoral, arriben a uns extrems de violència, de llenguatge, inconcebibles; sembla com si sentís el pès de nostres acusacions i el neguit de sa propia consciència; llencen contra nosaltres insidies impropies ja en les lluites d'homes civilitzats.

Diu que ell no vol baixar a tal terreny; ell combatrà'ls actes, les afirmacions, la actuació i això ho farà no sols per propia dignitat, sinó perquè en política, les paraules «mai més!», les conclusions definitives és molt aventurat llençar-les. Per grans que siguin els rezels que's tinguin contra un home, per grossa que hagi sigut la seva claudicació, no és de creure que'l seu erro sigui irreparable i és de suposar que arribarà el dia del remordiment i brollarà altra volta de son cor l'esperit de Catalanisme.

Vindran dies en que haurem de lluitar en defensa de la nostra terra, i per si aquests dies arriben i hem de col·laborar-hi junts amb En Coromines i En Carner, no vull haver d'abaixar els ulls davant d'ells, no vull que m'hagin de perdonar cap insult, cap agravi. (Grandiosos i significatius aplaudiments).

Parlà de la anomenada coalició republicana, dient que a Espanya, en política, les paraules tenen un altre significat que en les relacions particulars. A un anglès, que visitant Espanya's quedava espumat de les violències de llenguatge que's gasten aquí en les lluites polítiques, li varen contestar que, quan a ún se li deia traidor, canalla i perdulari, es volia dir que era del partit d'enfront. (Rialles).

Parlant de coalició. Coalició de partits és quan se posen les dues banderes de costat, quan dues agrupacions amb llurs forces, amb dignitat i sense rectificacions s'associen. I ha hagut res d'aixó? Nó, sinó tot diferent, sinó que s'ha reforçat el partit radical amb alguns homes de l'Esquerra. Quan den Lerroux, per actes d'ell i del seu partit, se'n allunyava tot el proletariat de

Catalunya, quan anava a quedar-se sol, allavors els «nacionalistes» li han allargat la mà. Quan se parla de coalició entre dos partits, és com dos exèrcits que hagin arribat a una intel·ligència i marxin paral·lelament per un mateix camí, però en aquest cas no es aixís, perquè un dels dos exèrcits va sense bandera i sense armes; va voltat dels altres i sembla que vagi presoner. (Aplaudiments).

Escatía en Cambó què és lo que havia passat desde'l mes de novembre per a que'ls homes de l'Esquerra d'avui s'hagin entregat an en Lerroux. Recordava llurs violències de llenguatge contra dels lerrouxistes en la campanya electoral municipal; la derrota que tingueren; al mes de janer al tractar de constituir l'Ajuntament, combatien al partit radical i votaven per a primer tinent d'alcalde al senyor Abadal de la Lliga Regionalista; votaven per Barcelona, contra 'ls enemics de Barcelona, per la moralitat contra l'immoralitat, i arribà el mes de febrer i en un dels innombrables organismes de l'Esquerra Catalana s'hi plantejà el problema de les aliances i en Coromines defensa l'aliansa de l'Esquerra amb la Lliga Regionalista i en contra den Lerroux.

Alguns dies després, davant l'oferiment de dues actes, pacten la coalició en tot Catalunya, excepte a Barcelona, perquè aquí el lerrouxisme ha tingut una significació i una actuació tals, que no hi poden transigir. I pocs dies després d'aquesta greu declaració, al cap de pocs dies, extenien a Barcelona lo que en diuen coalició.

Què ha passat — preguntava en Cambó — que hagi portat aquest canvi de conviccions i de sentit d'ètica i de política? Ningú sab que hagi passat res.

La Lliga Regionalista ha sostingut la seva bandera, el seu programa i el seu procediment. La Lliga Regionalista no's va afanyar a oferir-los, com altres vegades, aqueixes dues actes en la candidatura de Barcelona; si això era lo que desitjaven, per què no'ns ho deien clarament? (Rialles i aplaudiments).

Deien que's coaligaven en defensa de la República, i encara ressonen per aquesta mateixa sala els discursos amb les afirmacions contundents dels prohoms de l'Esquerra dient que la República no podia venir, a Espanya, fins que estiguessin dignificats els partits republicans; que'l principal obstacle era l'història i els fets del partit radical, que obstruïen l'adveniment de la República molt més que les baionetes que sostenen el règim actual.

Aqueixa República que no podia venir més que amb la destrucció del partit radical avui es la base d'una coalició amb aqueix partit radical! (Aplaudiments). Jo pregunto: quan mentien, abans o ara? (Varies veus: «Sempre!»)

No hi hà dret a enganyar als pobles d'aquesta manera. Aquí a Espanya, que tota iniciativa honrada topa amb les dificultats que li oposa l'excepticisme de les masses, tantes vegades enganyades, no s'ha d'actuar d'altra manera en política que instaurant un règim d'honradesa i de confiança, i l'acte que acaben de realitzar els homes de l'Esquerra Catalana és un acte de mala educació política d'un poble, perquè se'l fa tornar excèptic i desenganyat..... (aplaudiments), ja que's descobreix que'ls noms d'aquests grans ideals: autonomia, llibertat, república, democràcia, no són més que la bandera sota de la qual s'hi amaguen les més

baixes i miserables passions. (Grans aplaudiments).

No fa molt temps — deia en Cambó — que en el Congrés s'hi va promoure un debat sensacional, que s'acabà amb l'execució parlamentària den Lerroux. Existia, allavors la Conjunció republicana-socialista en la qual hi estaven aplegats tots els republicans d'Espanya, menys els nacionalistes republicans de Catalunya. I no entraren a la Conjunció perquè deien que tot contacte amb el partit radical era deshonorós. Esdevingué aquella memorable sessió, en la que s'escatí la qüestió del ciment, la calç, el guix i les aigües, i en Carner es va alçar i va llençar foribonds impropies contra l'acció del partit radical a Catalunya, i especialment a l'Ajuntament de Barcelona.

I l'Azcarate i en Pau Iglesias, fiant-se de les formals declaracions den Carner, varen pronunciar aquelles paraules que foren una execució parlamentària den Lerroux. I en Lerroux es sortí de la Conjunció Republicana. (Aplaudiments). I allavors l'Esquerra catalana ingressà en la Conjunció Republicana-Socialista.

I jo, que soc català i que, per damunt de tot, m'enamoro de tots els prestigis catalans, ara'm dic: què's pensaràn els republicans de Madrid i de tot Espanya de la dignitat dels republicans catalans i catalanistes que abans deien que en Lerroux no era digne de figurar en la Conjunció i avui no sols el consideren digne, sinó que l'accepten per quefe? (Grans aplaudiments).

En els discursos pronunciats ahir pels propagandistes d'aquixa coalició, ja no's parla tant, ja no hi parlen tant d'haver-la constituïda en defensa de la llibertat i de la República. Han comprés que hauria sigut una burla massa grossa (aplaudiments). Ara diuen que han fet la coalició per a assegurar-se'l Govern de la Mancomunitat Catalana. (Rialles).

Recordeu — deia en Cambó — lo que tot Barcelona ha dit del govern del partit radical a l'Ajuntament de nostra ciutat; recordeu tot lo que n'han dit els prohoms de l'Esquerra, i especialment les declaracions que diferents vegades sobre aquest punt han fet en Carner i en Coromines.

Davant d'aqueixes declaracions, les més greus, les més virulentes, les més infamants

La Susceptibilidad catarral



Muchas personas padecen de una predisposición marcada al resfriado de cabeza y al catarro nasal. A pesar de todas sus precauciones, salen de un catarro para entrar en otro, siendo el tiempo variable, verdadera pesadilla para ellos. Y no obstante es sencillísimo el remedio a esta molesta indisposición. Los Pellets del doctor Mackenzy, no sólo curan el resfriado a las 24 horas, sino que hacen desaparecer por completo esta «susceptibilidad catarral», o sea la propensión al catarro en los que al menor cambio del tiempo cogen un resfriado. Los Pellets dan inmunidad contra

los resfriados, como la vacuna contra la viruela. Reblandecen el pecho, facilitan la expectoración y corrigen la tos. Caja, pesetas 1'50 en todas las farmacias.

per al partit radical, considereu lo que significa que ara, junts lluiten per a obtenir el govern de la Mancomunitat Catalana. Significa que allavors varen difamar an en Lerroux, essent el lerrouxisme un partit d'àngels i tots els lerrouxistes de l'Ajuntament un chor de querubins, o significa que'ls homes de l'Esquerra Catalana estàn disposats a que passin per tot Catalunya les vergonyes que passen a l'Ajuntament de Barcelona. (Unànims aplaudiments).

Si no n'hi havia cap més, aquest seria prou suficient per a que votessin la nostra candidatura i rebutjessin la de l'anomenada coalició, tots els catalanistes que estimin a la seva terra.

Quan, viatjant per fóra de Catalunya, a nosaltres ens han parlat de la manera com a Barcelona s'administren els cabals comuns, els hem contestat que l'Ajuntament és un organisme que no ha nascut avui, que en sa historia hi han hores tristes i de gloria i planes d'or i de vergonya i que la llei per la qual es regeix no'ns l'hem feta nosaltres, però considereu que lo que ara passa a l'Ajuntament, demà passés a la Mancomunitat, que és l'obra nostra, l'obra de la nostra generació, l'obra que consagra tots els nostres ideals catalanistes; des del moment que sa implantació fós un reflexe, un mirall de les vergonyes que fins als nostres temps han ocorregut a l'Ajuntament de Barcelona, penseu, cata'ans, cata'anistes, que enterrarien en un femer l'idealitat del nostre poble, la nostra bandera, les nostres aspiracions i la nostra dignitat. (Entusiàstiques aclamacions, grans aplaudiments, visques a la Mancomunitat).

Ja fa algún temps que'ls vents són favorables per a les aspiracions de Catalunya, i jo crec que aquest ingrés dels prohoms de l'Esquerra Catalana en la zona d'influencia den Lerroux serà profitós per a Catalunya i no podran realitzar el seu mal desig d'entregar la Mancomunitat Catalana an en Lerroux, el seu més ferm enemic.

No és de creure en l'idealisme d'alguns dels prohoms de l'Esquerra Catalana de que catalanitzaran les masses lerrouxistes. Ells, que no han sapigut dirigir el seu partit!! (Aplaudiments). Però jo crec que'ls prohoms de l'Esquerra Catalana a l'entrar en el lerrouxisme hi produiran una fonda pertorbació que disoldrà el partit lerrouxista. (Rialles). Tenen una força disolvent incomparable! (Aplaudiments). En lluita oberta sempre seràn vençuts, però vos asseguro que al partit, al qual ells entren, s'hi ha acabat la pau per sempre. (Grans aplaudiments).

Així ha sigut fins avui, i jo'm penso que seguirà succeint, però si ells s'han de resignar a sofrir els impropis de tot Catalunya per a poder realitzar modesta, quieta i foscament aquesta obra de disolució del partit radical, si aquest ha sigut el seu propòsit oh, allavors calrà reconèixer que han sigut,

que són uns grans patriotes. (Rialles i aplaudiments).

Parlant de les vinentes eleccions el senyor Cambó deia que la Lliga Regionalista hi va enlairant, com sempre, la bandera catalana seguint la mateixa política de sempre per a obtenir el major nombre de representants parlamentaris que sigui possible, donant-se compte de la transcendencia que aquestes eleccions tenen i de la que tenen per a Espanya i especialment per a Catalunya les vinentes Corts.

En aquesta mateixa sala, no fa pas gaire temps, jo vos anunciava l'absoluta desfeta dels partits de govern d'Espanya. Vos deia que'l partit conservador tenia sols una unió externa, que no estava per en Maura, i que la divisió se plantejaria en qualsevol moment. Els fets han vingut a confirmar les meves paraules. Deia que'l partit lliberal estava en plena descomposició i que ben prompte es veuria obligat a deixar el poder per les seves divisions.

Aquesta és la situació dels partits de govern d'Espanya, situació que no pot durar, perquè no és possible que tot un país hagi d'estar subjecte a totes les violencies, a totes les pertorbacions que arrastren dos partits que no's saben entendre i que no tenen altra bandera, ni altre ideal que la possessió del poder, per la qual es barallen. I en les Corts que venen o quedaràn més fondes, més marcades les divisions d'aquests partits i demostrada sa incompetencia per a tota obra redemptora, o els organismes de govern s'alsaran damunt altres fonaments com els que hi hà en els pobles en els quals el règim constitucional està definitivament establert.

En aquestes eleccions, doncs, s'hi ha de jugar la sort d'Espanya, i, per lo tant, també de Catalunya. O sortirà d'aquestes Corts una política organitzadora, orientada per les vies de les grans reformes que pot salvar el nostre país, o bé s'obrirà un període de greus pertorbacions, d'estèrils commocions i adaptacions constants en la vida política espanyola, que repercutiràn en tota la nostra vida social.

En aquest estat de pertorbació, com és natural, hi perdràn els que més tenen per perdre i pensèu que la vida i la riquesa de Catalunya la tenim sempre al mig del carrer en aquests casos: la primera batalla que's doni es d'una gran i important transcendencia per al progrés, per a la riquesa i el pervindre de Catalunya.

En aquests moments trascendentals, cal que en les Corts d'Espanya els nostres representants hi puguin parlar ben alt i molt ferm en nom de Catalunya.

I el senyor Cambó, observant tot lo que passa avui aquí, invitava als oients a imaginar-se, situats en una tribuna del Parlament el dia que s'iniciessin els grans debats i jo dic: amb la significació real o fictícia,

jo crec que real, amb la significació anticatalana que té en Lerroux, quina autoritat tindran en el Parlament d'Espanya per a parlar en nom de Catalunya els que vagin arredossats sota de la capa den Lerroux, excitador de tots els atentats, de tota animositat i de tota violencia!! (Grandiosos aplaudiments.)

Es per això que tots els que estimeu a Catalunya heu d'estudiar la manera com se vos planteja aquest problema en vostra conciencia: a les Corts d'Espanya, qui podrà parlar més dignament, més fervorosament en nom de Catalunya, els homes de la candidatura den Lerroux o els homes de la nostra candidatura?

Hem demanet varies vegades, als de la coalició, que'ns diguessin per a què s'havien coaligat, quin programa tenien?, i ens han contestat que no hi hà necessitat de programa en aquestes coalicions.

Cal remarcar la diversitat de criteri que això indica. Quan la Solidaritat Catalana, quan estava en plet la dignitat de Catalunya i tractaven de fer entrar al gran Salmerón en aquella coalició catalana de tots els partits, aqueixos mateixos homes que avui diuen que no hi hà necessitat de programes, cregueren que era indispensable que en Salmerón fes acatament a la bandera i al programa de les nostres reivindicacions.

I avui plantejen, no per Catalunya, sino per una miserable acta, i per a coaligar-se amb en Lerroux no li exigeixen ni una declaració, ni una rectificació dels insults que ha llençat contra tot lo que més estimem de la nostra terra; contra els seus atacs a les nostres aspiracions, a la nostra llengua i a Catalunya. (Grandiosa ovació, grans aplaudiments i crits de Visca Catalunya!)

Però jo els demanaria una cosa: hem entrat a l'any 14; estem en el segon centenari de la pèrdua de les nostres llibertats; cad'any, els catalanistes celebren la luctuosa diada del 11 de setembre anant a portar corones de llover a la estàtua den Rafel Casanova, el gran canceller que vessà la sang en defensa de les llibertats de Catalunya. Fins ara, cad'any, al portar les corones havíem de demanar forces de policia al Govern, perquè'ls escamots den Lerroux anaven a cremar-les; (aplaudiments) jo'ls demano que per dignitat d'ells, per amor a Catalunya i per respecte a la memoria del gran canceller, exigeixin, al menys, an en Lerroux que'l dia 11 de setembre, quan anirem tots a portar les corones, i és de suposar que ells també hi aniràn, que s'assegurin de que ell i els seus escamots no hi aniràn a profanar aquelles corones. He dit.

Se produí la més extraordinaria manifestació d'entusiasme: totes les mans aplaudien i enlairaven capells o volcien mocadors; totes les boques aclamaven a Catalunya, an en Cambó, a la Lliga.

JOIERIA * PLATERIA * RELLOTGERIA

CABRÉ

RAMBLA DEL CENTRE, N.º 30

Garantia absoluta en tots els objectes ♦ Economia en els preus

Càtedra de Llengua Catalana

XXVI

Present d'indicatiu.

Les desinències llatines són:

I	Verbs en <i>dre</i> : -o	-as	-at	-amus	-atis	-ant
II	Verbs en <i>ere</i> : -eo	-es	-et	-imus	-etis	-ent
III	Verbs en <i>ere</i> : -o(i)	-is	-it	-imus	-itis	-unt
IV	Verbs en <i>tre</i> : -io	-is	-it	-imus	-itis	-iunt

En llatí vulgar *eo o, io o, iunt unt*. En les persones 1.^a, 2.^a i 3.^a, tenim, doncs, igualtat de formes en II, III i IV; s'estableix també l'igualtat en la 6.^a persona mitjançant la generalització de *-ent* en unes llengües i *-unt* en altres. Tenint en compte que la *t* final cau pertot, llevat en francès antic, i que la *s* final cau en italià i rumanès, tenim que les dites persones seràn en les diferents llengües romàniques:

llat.	rum.	it.
o	o	o
as	as	as
at	at	at
ant	ant	ant
fr.	cat.	cast.
+	+	o
es	es	as
et	et	as
ent	ent	an

* Conservació de la *n* amb addició d'una *o*; en canvi, en rumanès, caiguda de la *n*. En italià i rumanès, en la 1.^a persona, generalització de la *i* a tots els verbs. En francès, se perdé posteriorment la *t* de la 1.^a persona, i la *s* de la 2.^a passà a la 1.^a

En català la primera persona és caiguda i és mancada de desinència (com en francès i provençal).

En els verbs de la I,

Entre la primera pers. i la tercera hi hà la mateixa diferència que entre el masculí i el femení d'un adjectiu: *cant-canta, ajut-ajuda, quart-guarda, prec-prega, perdona-perdon perdó* (per caiguda de la consonant final), *loa-lou (laudat-laudado), prea-preu (pretiat-pretio), leva-leu (levat-levo), envia-enviu*, (aquí es conserva la vocal final per trobar-se en contacte de la vocal tònica), com en *D'u a Deum, enveja-enveig, enuja enuig, desija desig*. Tenim, doncs, les alteracions:

{ -t	{ ch	{ 'na	{ u	{ -u	{ -u	{ -ig
{ -da	{ ga	{ -na	{ -(d)a	{ -(ti)a	{ -va	{ -ja

Sempre que la *o* final de la primera persona es troba després consonant+r o consonant+l, *pt, ct, &*, o en forma esdrúixola, en lloc de desaparèixer es torna *e*; així, *libero-*

liure, jùdico-jutge (com *viaticu-viatge*), *dùbito-dubte, considero-consire* (prov. i cat. antic), *parle, alegre, honre, accepte*. Tenim, doncs, molts verbs en *e* i no en consonant a la primera persona.

En fr. hi hà també, al principi, els dos tipus: *chant* i *tremble*. Però la *e* final es va estenent a tots els verbs, fins a fer se l'assimilació completa.

En cat. mig-aval es conserven bastant bé els dos tipus, però apareixen confusions, sobretot en escriptors valencians: *cant* substituït per *cante*, *desig* per *desige*, *lou* per *loe*, *ajut* per *ajude*. A València el triomf del final en *e* esdevingué complert. En mallorquí s'ha verificat l'assimilació en sentit contrari, puix de *mostre* s'ha fet *mostr*; *envio* del català oriental que fa en valencià *envie*, és en mallorquí *enviy* (i llarga).

En el català oriental la desinència és *o* no sols en els verbs I, sinó en els II, III i IV. Aquesta, segurament no deguda a l'influència castellana, és difícil d'explicar; sia el que's vulga el seu origen, devia influir en la seva propagació i generalització la circumstància que mitjançant ella s'estableix una distinció completa entre la 1.^a i la 3.^a persona, que altrament resultarien homòfones en una infinitat de verbs. Creiem, però, que en la llengua literària caldría dar la preferència a les formes en *-e* o desproveïdes de desinència.

En 4.^a i 5.^a, totes les llengües, llevat el rumanès, assimilen III a II; i la *s* de la 4.^a no sols cau en italià i rumanès (en què la seva caiguda és perfectament regular) sinó en català i provençal:

	rum.	it.	fr.	cat.	cast.
I	amus	am	amo*	ains**	an amos
II	emus	em	emo*	eins**	em emos
III	imus	im	imo*	ins**	im imos

* Totes tres reemplaçades per *-iamo*.** Totes tres reemplaçades per *-ons*.

I	-atis	-ati	-ate	-ez	-ats*	-ades*
II	-etis	-eti	-ete	-eiz*	-ets*	-edes*
III	-itis	-iti	-ite	-iz*	-its*	-ides*

* En francès *-ez* s'ha generalitzat a tots els verbs. En castellà *-ais, -eis, is* han reemplaçat *-ades, &*; anejant, en català, *-au, -eu, -iu* han reemplaçat *-ats, -ets, -its*.

En una gran part del domini català (compres el dialecte central), *-am* i *au* de I, han estat reemplaçats per *-em, -eu*.

ara l'ocupar-se de recullir aqueixes iniciatives patriculars, estudiar-les i donar-hi l'unitat necessaria, base de llur realització, confeccionant l'avant-projecte general de la que devem anomenar Gross Barcelona, la gran urbs mediterrània del pervindre.

I com que creiem que tots els qui per nostra ciutat ens interessem tenim l'obligació de dir-hi la nostra, exposarem en eixes ratlles com entenem nosaltres que podria presentar-se aqueixa qüestió.

En aquestes mateixes planes hauràn vist parlar nostres llegidors algunes vegades dels projectes anomenats Gross-Berlín, Grand-París, Gross-Colònia, Gross-Dresden, Gross-London, etc., consistents tots ells en la previsió d'urbanització general sub-urbana dels voltans d'eixes grans metròpolis en relació a les mateixes, a base dels estudis més moderns d'organització ciutadana, prescindint de interessos particulars, amb mires solament al benestar i conveniència general. No tenim de repetir aquí el que amb tanta autoritat han exposat altres respecte d'aquests projectes; ens limitarem exclusivament a ço que deu ser, i es precís que sigui, l'avant projecte Gross-Barcelona.

Si Berlín en son plan d'urbanització sub-urbana pren com a base la població de quatre mil·lions d'habitants, París sis mil·lions, Londres deu mil·lions, Colònia un mil·lió, Hamburg dos mil·lions, etc., etc., creiem nosaltres que per a Barcelona devem fer l'avant-projecte per a viure amb totes les comoditats i ventatges de les organitzacions modernes una població de mil·lió i mig a dos mil·lions d'habitants. I és clar que per aquesta base no's pot parlar sisquera dels plans actuals, ni de les urbanitzacions particulars adjuntes, ni del projecte Jaussely, encara que aquest hauria de servir de punt de partida. Gross-Barcelona s'entèn, i no hi hà dubte que serà un dia, l'area compresa des del túnel de Mongat, Badalona, Santa Coloma, Moncada, Sardanyola, Sant Cugat, Rubí, Molins de Rei, San Boi, Gavà i Castelldefels, fins les Costes de Garraf, amb sos grans parcs forestals del Besòs, Tibidabo i Llobregat; els passeigs de circumvalació de montanya, dominant uns el Vallès, altres el mar; sos camps de sport generals cap a Can Tunis, Pedralbes, Horta, San Adrià, Valldoreix, etc.; son jardí d'acimatació i estudi d'animals lacustres i fluvials al Prat; son gran parc d'acimatació i reproducció zoològica en eixa vessant del Tibidabo; els grans camps d'ensaiig i estudis d'aviació i aereostació; el jardí botànic, que seria sens dubte, donades les nostres condicions climatològiques, el millor d'Europa; amb les corresponents comunicacions ràpides per a traslladar-se en mitja hora entre els dos punts més allunyats; amb sos metropolitans subterranis i aeris; ferrocarrils elèctrics d'extensions i funiculars; parcs sanatoris; escoles especials i demés institucions de cultura; en fi, una Barcelona els barris industrials sub urbans de la qual fóren Vilanova, Martorell, Terrassa, Granollers, Sabadell i Mataró, amb els senyorius marítims o platges de Sitges i Masnou; pintorescos barris jardins de Les Planes, Valldoreix, i demés encontrades, tant belles avui encara poc honorades, com hi hà dintre la extensió que per a Gross-Barcelona senyallem.

I això que a primera vista semblarà una utopia, un somni irrealitzable, per poc que's vagi estudiant, reflexionant i escorcollant l'existent, el que s'està fent, i el projectat, no ho resulta, com comptant amb l'hospitalitat d'eixes planes i la corresponent benevolença dels llegidors de LA VEU, anirem exposant en articles successius.

Cal tenir en compte l'expansió creixent de Barcelona; la nova sava que han d'aportar-li els trens elèctrics en construcció i projectats; l'ampliació de l'actual xarxa de tranvies; l'influència que en el desenrolló de nostra ciutat ha de tenir l'Exposició internacional d'industries Elèctriques, i per sobre de tot i més que altre cosa, aqueix desbertament, ansia de treball i millora, que's nota d'un temps a aquesta part entre'ls nostres conciutadans.

La simpàtica societat cívica la Ciutat Jardí, s'ha dirigit recentment a l'Ajuntament de Barcelona cridant-li l'atenció sobre la necessitat de confeccionar el plan general d'urbanització de la zona total sub-urbana, i encara que de moment no la pregona amb

De la Premsa

Gross-Barcelona

La gran Urbs Mediterrània del pervindre

EXTENSIO

Poc a poc van prenent peu i arrelant les iniciatives aïllades que temps enrera eren encara veus en el desert. Paulatinament van infiltrant-se en l'ambient social de Barcelona, agrupant se unes amb altres segons els estudis i manera de pensar de cada hù, comensant a concretar-se ja en conclusions ben fixes, en projectes ben determinats.

Encoratjador de veres és per nosaltres barcelonins, per als catalans tots, l'observar i estudiar el moment present, aqueix despertar de les energies ciutadanes, que no hi hà dubte han de donar lloc dintre molt poc temps, a una transformació, com resorgiment, de la esplèndida Barcelona dels nostres somnis.

A l'Ajuntament de nostra ciutat correspon

l'extensió a que'ns referim nosaltres, és de tot punt lloable i digna de tota mena d'apoi la iniciativa de l'esmentada Corporació La Institució Catalana d'Historia Natural ens consta que també s'ha adherit amb entusiasme a la mateixa, sollicitant amb aquella la formació d'una Junta o Comissió ciutadana amb representació de les entitats científiques, artístiques, industrials i mercantils, municipis afectats, etcètera, encarregada de la informació previa necessària per al sosdit plan, necessitats a satisfer, manera de presentar-lo, en una paraula, per a ocupar-se, amb l'autoritat que sa representació li aportaria, de tots els preliminars per la confecció del projecte general.

Detalls hi hà que causa verament estranyesa que no se n'hagi ocupat ja la secció corresponent, i que, amb reserva d'ocupar-nos-en un altre dia, volem citar únicament avui, com són, la construcció de cases de pisos de loguer, fins sense cap mena de jardí o pati, adossades a torretes veïnes, en les barriades del Coll, Vallcarca, Sant Gervasi, Bonanova i—sembla impossible inclòs Vallvidrera i voltants del Tibidabo; la falta d'unitat en lo referent a urbanització dintre el mateix terme municipal de Barcelona, ja

perque sigui qüestió de la Diputació o dels particulars etc., com és el referent a les acerces en els passeigs de la Diputació, Republica Argentina i Bonanova; l'edificació continuada dels voltants del carrer de Ganduixer, quan fa tanta falta per aquell costat un parc públic; l'urbanització rectilínia en barriades de pendents fortes com es veu en el Guinardó, Horta, Nostra Senyora del Coll, Sant Gervasi; la plantació d'arbres que es cullits entre'ls diferents tipus propis de la muntanya catalana podria portar-se a cap en els terrenys adquirits per l'Ajuntament fa temps en les montanyes veïnes, que no sols els milloraria embellint-los i fent-los atractius, sinó que fóra el punt de partida per al parc forestal de Catalunya.

Amb aquest lleuger resum es pot veure si és un tema interessant aquest i que mereix la pena de que tots aquells que per Barcelona s'interessen se n'ocupin; que ningú hi sobra en la creuada empresa per al pervindre de nostra ciutat, per a la formació i organització de Gross Barcelona.

JOSEP MALUQUER I NICOLAU.

(De La Veu de Catalunya)

La apoteosis

Mientras las plumas se hincan envenenadas en las carnes de los polemistas, por causa de unas «bodas», plácenos contemplar el «fausto suceso» en espectadores desapasionados, que desean benévulos a los «contrayentes» una eterna luna de miel, con sus naturales frutos de bendición.

Es el novio, el robusto, el varonil Partido Radical, y ella, endeble y neurasténica, la U. F. N., tan joven y ya tan desgraciada. ¿Se trata de un «matrimonio» de inclinación? ¿De mera conveniencia?

A la hora de los «esponsales», ¿quién dilucida este punto?

Pero lo que particularmente espolea nuestra curiosidad, en esas bodas, es la ceremonia, la parte teatral—plástica, por decirlo así,—el papel que desempeña en ella, el novio, el gran artista de la política, que es don Alejandro Lerroux.

Sin ironía se lo manifestamos, departiendo corteses, en un amable discreto, como antiguos compañeros que hemos actuado juntos en la misma compañía, allá, hace pocos días, en las plácidas márgenes del Guadalquivir, donde el azar nos reunió.

«De tus grandes triunfos, ¡oh Alejandro!, ninguno tan extraordinario como el que significa para tu persona y para tu partido, la coalición radical-nacionalista. De la caja de sorpresas con que sabes entretener a las muchedumbres, no ha salido nada tan ori-

ginal y pintoresco. Ni aquellas parejas salmeronianas, que juntó el gran tribuno en los preludios de Solidaridad, podían compararse, con las que vas a hacer bailar, en San Gervasio, al compás de tu música evolucionista.»

«Ser ungido Emperador por los propios adversarios es un placer de los dioses. Tú vas a sentirlo, a gozarlo, intensamente, en refinado que se permite las más incoherentes sensaciones. Ver cómo las manos enemigas te colocan la corona en las sienes augustas y te hacen entrega del cetro y demás chirimbolos de la «Majestad», los mismos que quisieron hacer astillas de tu trono, no es un espectáculo que se pueda contemplar todos los días.»

No es ya, en efecto, la coalición radical-nacionalista una rehabilitación para Lerroux y una palinodia en los demás, sino una apoteosis, que sólo un arte supremo, una sutil y experimentada escenografía puedan preparar.

Y es que un sol de victoria, un verdadero sol de Austerlitz dora las anchas espaldas de Lerroux. La fortuna le acaricia. Le mira el destino. Y hasta los ejércitos contrarios, que en cien batallas cargaron con ira contra su guardia imperial de jóvenes rebeldes, le aclaman.

Más que una coalición política-electoral, admiramos en el famoso pacto una obra de

arte, de dominio de sí mismo y de dominación de los demás. Es la canonización de Lerroux por los Pontífices máximos de la Iglesia nacionalista, al propio tiempo de fulminar éstos una excomunión mayor. Es una rectificación de mil campañas periodísticas, violentas, difamadoras, brutales. Una solemne y edificante función de desagrazios. La rendición de los «austeros», cuyas legiones clamorosas entregan banderas y cañones, trofeos y «armas ofensivas» al adversario. Es el «morituri te salutant», de los gladiadores ante César olímpico.

Nos recuerda la coalición radical-nacionalista el gran lienzo de David, la coremonia magnífica de la coronación del Emperador, rodeado de sus mariscales y lugartenientes, de los que unos le han de abandonar a la hora de la desgracia, y otros habían de traicionarle, tentados por el brillo de las coronas vacantes, o engruñidos, en el momento del reparto del botín de las victorias.

Pero lo extraordinario en este éxito es que Lerroux lo ha alcanzado sin la oferta de ricas arras y sin la entrega de víctimas, como hicieron los triunviros romanos, que a Cicerón sacrificaron.

Oigámosle:

«Ningún provecho he de recabar yo de la coalición. En el bien público me he inspirado al concertarla. Por el honor de la democracia y la paz entre los republicanos, la he concebido.»

Y con un rasgo gallardo, de desprendimiento que es todo un ejemplo, una lección definitiva para los demás, ofrece su puesto en la candidatura por Barcelona al doctor Salillas. El contraste entre Lerroux y sus aliados de hoy, quizás sus envidiosos de mañana, al engrandecer su figura, empujece las otras.

Mas ¿para qué zaherir a nadie?

No hablemos de traición a Cataluña. No abramos la caja de los truenos.

Hay que dejar en paz la conciencia de los que, al glorificar a Lerroux, han invocado la circunstancia eximente del miedo insuperable que les causa la mano negra de la reacción, levantando tribunales inquisitoriales en cada esquina.

Respetemos la horrisona pesadilla.

La U. F. N. R., tenía una misión que realizar en Cataluña. Vencer, eliminar al lerrouxismo por la atracción o por la absorción. Fracasada la atracción de las masas radicales, ha decidido entregarse a ellas.

Una vez más se ha cumplimentado la ley inexorable del más fuerte.

Reconozcamos de buen grado, sin pérfida ironía, que el pacto de San Gervasio es sencillamente la apoteosis de Lerroux.

La herencia yacente de Ruiz Zorrilla y Castelar, de Figueras y Pi Margall, de Salmerón, ha sido, por fin, adjudicada merced a la pericia de los abogados ilustres de la U. F. N. R., maestros consumados en materia de pleitos que dan y quitan jefaturas.

EMILIO JUNOY.

(El Día Gráfico.)

== EMPRESA DE POMPES FÚNEBRES ==

LA EGIPCIA

SOCIETAT ANÒNIMA

La més important d'Espanya-20 sucursals amb telèfon-Central: Pelayo, 44, telèf. 1.113 • Economia. Veritat en els preus

Important: La Egipcia es la única funeraria que posseeix Cambra de Desinfecció, no servint cap artefacte que no sia previament desinfectat.—NOTA: Acurat i ràpid servei tant a la Capital com a fóra.

AIGUES MINERALS NATURALS

de la

SOCIETAT ANÓNIMA

VICHY CATALÁN

Aigues hipertermals, de temperatura 60°, alcalines, bicarbonat-sòdiques. Sense rival pel **reumatisme**, la **diabetes** les afeccions del **estómac**, **fetge**, **melsa**. Aquestes aigues, de reputació universal, no mes es venen embotellades i les botelles duen tots els distintius ab el nom de la **Societat Anònima Vichy Catalán**. Cridem la atenció dels consumidors, i molt particularment dels malalts, per tal que no es deixin sorprendre admitint com idèntiques a les nostres aigues d'altres **artificials** que s'ofereixen en aquest mercat amb noms de **fonts imaginaries** que no mes son marques de fàbrica i no fonts de origen.

DE VENTA A TOTES PARTS

Administració: **RAMBLA de les FLORS - 18-ent.º**



**VIUDA DE
JOSEP RIBAS**

**MOBILIARIS DE LUXE
EN ESTILS CLÁSSICS I MODERNS**

INTERIORS COMPLETS

**SECCIÓ COMERCIAL
MOBILIARIS**

EXTRAORDINARIAMENT BARATOS

METAL-LISTERIA * LÁMPARAS

OBJECTES D'ART

PARQUETS PLEGABLES (PATENTATS)

Despatx: **Plaça de Catalunya, 7**

Magatzems i Obradors: Consell de Cent, núm. 327

LA HISPANO SUIÇA
Fàbrica de Automòbils Espanyola

Obradors a Barcelona:
Carretera de Ribas, 279
(SAGRERA)
Telèfon 8.250

Telegramas i Telefonemes
Automòbils - **BARCELONA**

Sucursal a França:
Levallois Perret
(PARIS)



Chassis de turisme de 12/15, 15/20, 30/40 y 45 HP. Els mes ràpits i els mes econòmics de essència neumàtics.

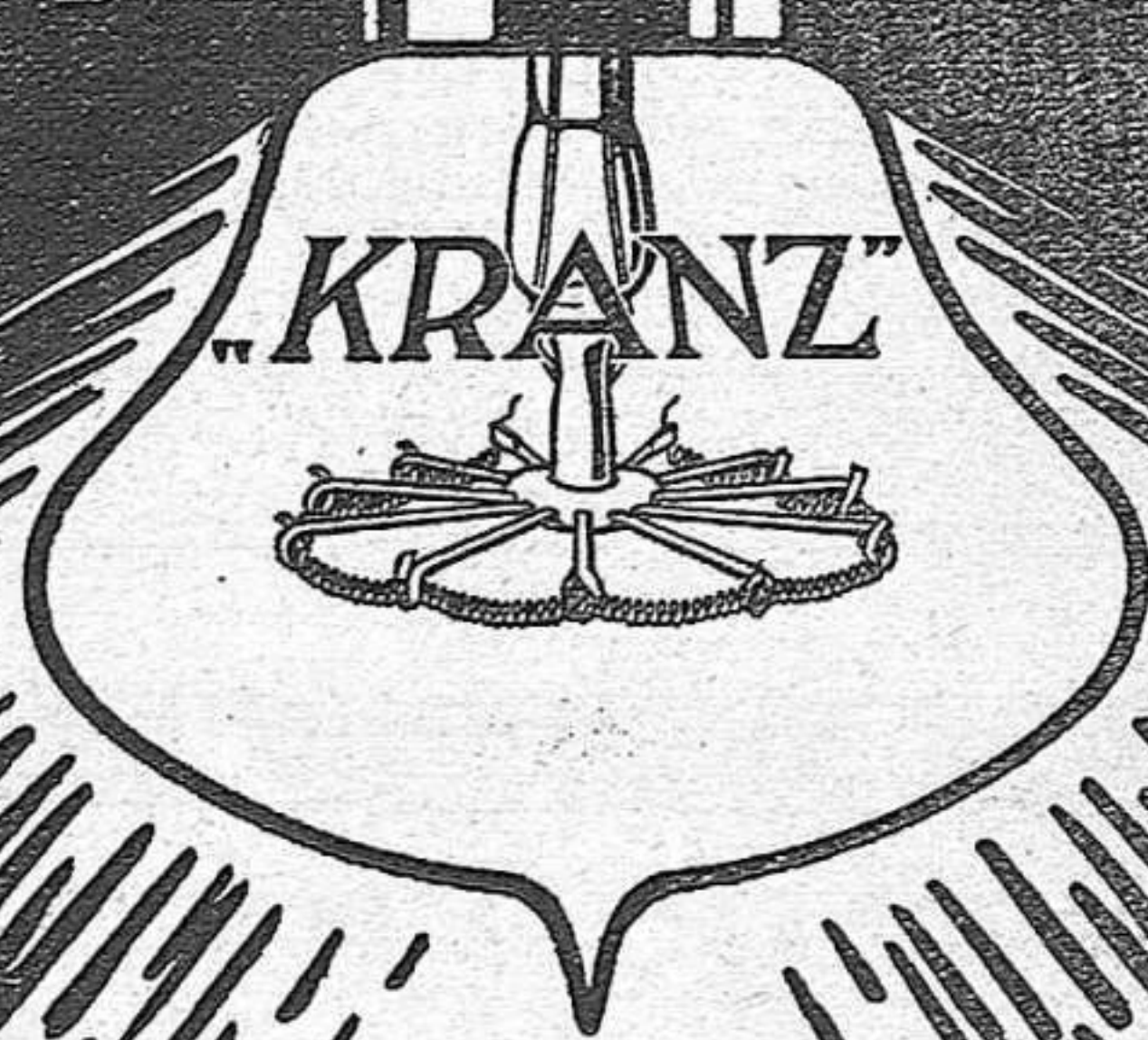
Chassis per ómnibus i camions, 15/20 y 30/40 HP. Pera transport de passatgers, servei de col·legis i d'hotels i ambulancies sanitaries.

Per transports de 1 1/2, i de 3 tonelades i servei de correus.

Grupes marins, de 6, 15 i 30 HP.

Per canots de recreu, transports de passatgers, serveis de pràctics de ports salvament de naufragos i auxiliars de barco de pesca.

Làmpara "KRANZ"



LLUM BLANCA COM LA DEL SOL
VERITABLEMENT INSENSIBLE A LES SOTRAGADES
LLUM CONCENTRADA SOBRE L'OBJECTE, SENSE QUE
SE'N PERDI UN SOL RAIG

FORMA ELEGANT : TAMANY REDUIT

CLAVELL GERMANS
Barcelona—Rambla de les Flors, 16 (Dipòsit)
Mataró—Biada, 5 (Fàbrica)

COMPANIA "UNIC", S. A.
—Corts Catalanes, 401—
Barcelona.